

Nr 1 - 2022

Spoven

Nordöstra Skånes Fågelklubb

Spoven

årgång 46

Nordöstra Skånes Fågelklubb - En förening för fågelintresserade

Vi vill främja utforskandet och skyddet av fågelfaunan och fåglarnas livsmiljöer.

Vi vill sprida intresse för fåglar och fågelskydd hos allmänheten.

Verksamhetsområdet är Kristianstads och Bromöllas kommuner.

Vi arrangerar många exkursioner till intressanta fågellokaler, både nära och fjärran.

Vi anordnar trevliga inomöten med föredrag och bildvisningar om fåglar.

Vi erbjuder våra medlemmar lärorika och roliga studiecirklar.

Vi ger årligen ut fyra nummer av tidskriften Spoven.

Vi har kul när vi träffas. Kom med du också!

Vi organiserar och genomför ornitologiska undersökningar.

Vi föreslår och verkar för genomförandet av fågelskyddsprojekt och inventeringar.

Vi bistår myndigheter, organisationer och enskilda i ornitologiska frågor.

Föreningen har över 600 medlemmar - du är också välkommen!

Sätt in medlemsavgiften på plusgiro 1 64 24 - 4 eller med Swish 123 225 16 27
så får du också vår tidskrift SPOVEN i brevlådan!

Medlemsavgiften är 150 kr. Medlem under 25 år/familjemedlem 25 kr.

Hjälp oss i fågelskyddsarbetet!

Nordöstra Skånes Fågelklubb

(medlemskap och adressändringar)

c/o Jan-Åke Nilsson, Lagerlyckevägen 2,
298 34 Tollarp. 0708 - 42 19 28

janank@hotmail.se

www.spoven.com

Organisationsnummer: 802430-9349

Tidskriften SPOVEN (4 nummer per år)

Ansvarig utgivare Jan Linder

Redaktion Patrick Tollgren Lazarov
Ulrika Tollgren

Bildredaktör Sven Birkedal

Tryck Mixi Print

2022 - Årgång 46 ISSN 1103-0917

Innehåll

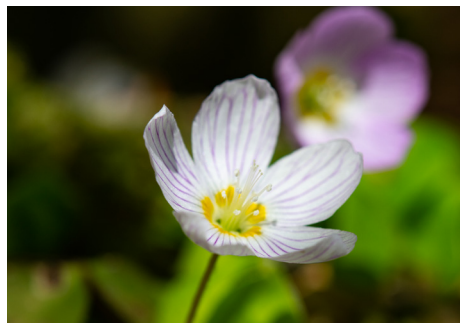
Ordförande sjunger ut 4

Boktips 5

Örnräkning 2022 6

Fångad i flykten 9

Vårens smultronställe 12

14 *Aktuellt i fågelmarkerna*

16 *Inventeringsart 2022*

17 *Skäggdoppingen 2021*

18 *Lockfåglar i Kristianstads kommun*

24 *Skärgårdsinventering 2021*

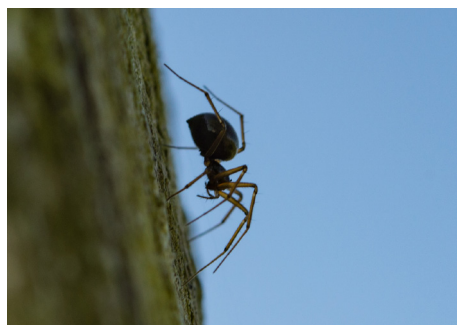
Verksamhetsberättelse 2021 30

Örndagen 2022 38

Avtackning av kommunekolog 39

Läsarbilder 40

Program 43

Ordförande sjunger ut!

Den 7/10 2021 upphävde Förvaltningsrätten i Malmö ett beslut om skydds jakt på duvhök fattat av Länsstyrelsen i Skåne. En för fågelskyddet högst väsentlig dom.

Ärendet, som är principiellt viktigt, avser skydds jakt på duvhök vid fasanutsättning i form av fällfångst och borttransport av hökarna. Ansökan till detta hade under eftersommaren inkommit från markägaren och tillika jakträttsinnehavaren för en egendom strax utanför Kristianstad kommun. Denna form av fångst har sedan några år inte förekommit eftersom lagstiftningen och tolkningen av densamma inte medger detta. Och detta på goda skäl då hökarna ofta blir stressade och skadade under hanteringen.

foto: Kerstin Fröding

Länsstyrelsen uppfattade tydligen i sitt beslut att åter tillåta fångst att gällande praxis inte längre skulle tillämpas. Vi i fågelskyddsorganisationerna uppfattade dock läget annorlunda. Därför inkom såväl Skånes Ornitologiska Förening som BirdLife Sverige med ett överklagande till Förvaltningsrätten i Malmö. Dessa organisationer hävdade med bestämdhet att någon ändrad rättspraxis inte föreligger.

Förvaltningsrättens dom blev tydlig med hänvisning till en motsvarande dom hos Kammarrätten i Göteborg från nov 2020. I denna dom finns en nyckelmening som länsstyrelsen tydligen inte hade uppfattat: ” kan tillstånd till skydds jakt inte ges oavsett om de fåglar som ska skyddas av jakten är att betrakta som annan egendom eller som vilda djur”. Det har därmed inte funnits lagliga förutsättningar för länsstyrelsen att bevilja det aktuella tillståndet fastställer Förvaltningsrätten.

Det kan därmed konstateras att vi i fågelskyddsorganisationerna hela tiden måste vara på tå. Dessutom måste vi besitta tillräcklig juridisk kompetens inom våra organisationer.

Nils Waldemarsson
ORDFÖRANDE

Boktips: Koltrasten

Sveriges nationalfågel

av ***Clas Thor & Torbjörn Arvidsson***

Alla känner en koltrast. Mest förknippas den med ljusa vårvällar när den sitter högt upp i ett träd eller på ett tak och sjunger så vackert. Men även nu i december kan man stöta på en ettrigt snattrande svart fågel som snabbt flyr in i buskarna när man närmar sig.

Nu kan vi få vårt lystmäte av koltrast och koltrastlitteratur. Sveriges nationalfågel har fått sin egen biografi. Clas Thor har skrivit en alldeles fantastisk bok om koltrastens liv i natur, i litteratur, musik och konst. Han följer koltrasten under ett år. Vintermatningen övergår i vårsång, häckning med en eller flera kullar, höstens frossande i frukter och bär för att sedan återgå till de äpplen som författaren förser sina koltrastar med. Det är inte bara "sina egna" koltrastar han iakttar. Han flanerar i parker i Berlin, Oxford och på Irland och konstaterar att de är lika ofta förekommande där. Koltrasten har blivit en stadsfågel som ofta överger flyttningen söderut eftersom det finns gott om mat här och vintarna oftast är milda.

Clas Thor har gjort en djupdykning i litteraturen för att hitta koltrastar. Det visar sig att fågeln är väl representerad i både poesi och prosa hos många författare. Han har också hittat koltrastar i musiken och boken är full av bilder från konstverk, vykort, bokomslag från olika tider. Torbjörn

Arvidsson bidrar med foton på koltrastar. Många författare nämner koltrasten i sina verk och det finns en hel del dikter tillägnade denna fågel. Som marginalanteckningar kan vi läsa några. I marginalen finns också tips på hur man kan hitta det han själv har hittat, mycket på nätet. I väntan på koltrastens kvällsserenad är detta en alldeles utmärkt tröst.

Clas Thor är författare och reporter. Han har bl a skrivit en bok om Erik Rosenberg, ornitologins grand old man.

Margareta Rydhagen

Örnräkning 8 januari 2022

av Nils Waldemarsson

Örnräkningen genomfördes under goda förutsättningar för de flesta. Antalet observerade havsörnar motsvarar antalen under de senaste åren. Vi kanske rent av ligger på det antal övervintrande havsörnar som området kan föda?

foto: Anders Jarnemo

Havsörnar

För en gång skull hade vi haft vinterväder under december. Dock som vädret är numera, omväxlande med mildare perioder och is- och snösmältning. På räkningsdagen rådde molnigt väder, måttlig till frisk sydvästlig vind, efterhand ett par plusgrader och god sikt. Trots vinterperioderna så fanns mycket gäss och därmed örnmät kvar i området. Den is som bildats i december var också borta. Örnmätningen ute vid kusten hade som vanligt startats upp strax före jul. Här noterades t ex under julkhelgen minst 27 örnar i området. Även i de södra delarna av Kristianstad kommun förekom matning.

Som vanligt var räkningen indelad i cirka 25 olika områden. Dessa bevakades från gryningen fram till kl 12. Örnarnas ålder, där så är möjligt, flygriktningar och klockslag noterades. Som vanligt satt Anders Jarnemo i kojan vid matningsplatsen. Denna hade enligt rutin försetts med tre bördor med örnmät, dvs strupar och lungor.

Havsörn

I likhet med de senaste åren så stördes örnräkningen i vissa områden av de i pandemitider ökande friluftaktiviteterna. Det handlade om jakt vid Odersberga och

Åldersfördelning av örnar vid matningen:

Alder	Omärkta (≥)	Märkta	Omärkta + märkta
1 vinter	3	1	4
2 vinter	2	1	3
3 vinter	1	1	2
Adult	3	1	4
Totalt	9	4	13

Maltesholm, fiske ute vid kusten och annat friluftsliv. Detta påverkar naturligtvis räkandet. Ute vid matningsplatsen vid kusten påverkade någon störning örarna från kl 1100 och framåt. Trots detta så fanns det totalt mellan 33 och 36 örnar i området. Detta ligger väldigt nära förekomsten under 2021 och är fler än 2020 då 28 individer fanns i området. I dessa antal ingår även Trolle-Ljungby mosse där störningen i hjorthägnen är minimal och där något ätbart intresserade örarna. De 8 till 9 ex som fanns där blev kvar hela förmiddagen. Likaså föreföll örarna vid Gruarna vara tämligen stationära.

I området Hammarsjön och söder därom sågs ett tjugotal olika örnar. Vilket i stort motsvarar antalet under 2021. Summerar man sjöarna norr och nordost om Kristianstad så finner man också där ungefär samma antal som 2021. Dock lite annorlunda fördelade. Spannet på 3 till 6 ex för Råbelövsjön beror på att 2 adulta örnar sågs såväl där som vid Fredriksdalsviken. Det går inte att utröna om det är ett och samma par eller om det är två olika.

Observationerna vid matningen vid kusten är viktiga. Tabellen nedan redovisar de observationer där Anders under fm kunde

identifiera enskilda individer. De omärkta är ett minimiantal.

Åldersfördelningen visar som vanligt på en klar majoritet av yngre fåglar. Däremot är tendensen över tid att antalet örnar ringmärkta i Sverige minskar. Detta beror på att man p g a resursskäl inte märker i alla havsörnbos och dessutom hittas inte alla revir idag.

Genom bevakningen så har vi kunnat få en god uppfattning om hur örarna förflyttade sig eller uppehöll sig och därmed undvika dubbelräkning. Därför kan nedanstående sammanställning ses som ett tämligen tillförlitligt minimiantal. Antalet observerade havsörnar har varit ungefär lika många under de senaste åren. De fördelar sig dock lite olika områdesvis över tiden. Kan det vara så att vi nått något slags maxtak för det antal örnar som området kan föda under vintern?

Kungsörn

Denna gång sågs 3 kungsörnar i vårt område. Dessa fördelade sig grovt med två i de norra delarna av bevakningsområdet och en i de södra. Tyvärr har 2021 varit ett uselt år för kungsörnarna i vårt område med förmodligen inga lyckade häckning-

Antalet havsörnar i Kristianstad och Bromölla kommun 2022-01-08:

Lokal	Antal	Adult	Yngre/ob.ålder
Kusten, ink Tr.Ljungby mosse	33-36	5	28-29
Ivösjön	5	2	3
Oppmannasjön/Råbelövsjön	3-6	2	4-5
Odersberga/Gummastorpasjön	7	2	3
Araslövssjön/Isternäset	4-5	2	1
Hammarsjön	8-9	4	5
Söder om Hammarsjön	12	6	8
Total	72-80	23	52-54

ar. Det vore därför angeläget att kungsörnarna fortsättningsvis ägnas mycket uppmärksamhet.

Tack

Som vanligt är förutsättningar lite olika för räknarna. Vissa får sno på rejält för att

hinna med allt som händer. Andra blir glada om de noterar en enstaka örn. Men negativa rapporter är minst lika viktiga. Inte minst för att avgöra hur och om örnarna rör sig i området. Tack alla för insatsen och på återseende vid nästa års örnräkning!

Nils Waldemarsson

Vi finns på Facebook!

Fångad i flykten: Ulf Gärdenfors

Text: Ulrika Tollgren

Den här gången fångas Ulf Gärdenfors, en riktig artnörd som skådar allt mellan himmel och jord och även därunder. I samband med pensioneringen återvände han efter många år vid Artdatabanken i Uppsala tillbaka hit till barndomens trakter och bosatte sig i Maglehem.

– Berätta lite om din bakgrund

– Jag är född och uppvuxen i Forsakar vid ravinens mynning, läste på Österängskolan i Kristianstad och flyttade till Lund -72 och läste kemi och biologi. Där blev jag kvar ett bra tag och doktorerade i zoologisk systematik på en avhandling som handlade om parasitsteklar som lever i bladlöss. När jag var klar med det -86 fortsatte jag att forska några år där och parallellt med det arbetade jag också deltid som reseledare och var då ute ungefär 1-3 månader om året och for runt i världen.

Så blev jag uppringd av det som då hette “Databanken för hotade arter” i Uppsala och tillfrågad om jag kunde ta en tjänst som evertebratexpert (expert på småkryp). Jag hade precis samma vecka blivit rankad som etta till en forskarassistenttjänst som på den tiden varade i 6 år. Det var ju två väldigt angenäma val. Men då tänkte jag att när jag en gång på ålderns höst lägger ihop vilket liv jag tror jag att jag skulle känna mig mest nöjd med. Så även om båda alternativen var väldigt spännande valde jag naturvården och artinformationssvängen. Det brann jag för och tänkte att där kanske jag kunde ha gjort någon nytta.

Så då började jag där den 1 april -92 och blev kvar i 26 år. Först var det småkryp som gällde men ganska snart blev det andra arbetsuppgifter. Man började att titta

Ulf Gärdenfors

på kriterier för rödlistning i världen för det var mycket kritik mot det gamla systemet. Så jag blev involverad i det internationella arbetet, for runt mycket på konferenser. Redan -93 kom nya kriterierna och sedan var de under omprövning under ett antal år samtidigt som vi utvecklade hur de skulle användas på nationell nivå och den processen ledde jag. Från -95 bytte vi namn till Artdatabanken och jag blev även biträdande chef och arbetade då framförallt på strategisk nivå förutom arbetet med

foto: privat

den svenska rödlistan som jag ledde. Jag brann för digitala system för artinformation, att knyta samma information från alla möjliga håll, från forskningen, miljöövervakningen och amatörer. Det var en ledstjärna för mig under alla år och det ledde till startande av bl.a. Svenska artprojektet inklusive Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna och även det som kallades Svenska LifeWatch där vi knöt ihop alla viktiga databaser med artinformation till en åtkomstpunkt.

– Hur hittade du naturintresset?

– Föräldrarna var allmänt naturintresserade. Mor var intresserad av blommor och vi åkte ofta ut på gökottor och picknick och vi umgicks med en familj där mannen var skogvaktare. Han kunde väldigt mycket om det mesta i naturen och jag ville bli lika duktig som han, då när jag var liten.

Men när det verkligen tog fart, då var jag 11, på mitt tolfte år 1965, när det kom en kille som heter Rickard Baranowski, numera Andersson, och han samlade på fjärilar och skalbaggar. Han hyrde ett källarum i villan i Forsakar och det tog inte många dagar innan jag var fast. Trots att han var 6 år äldre lät han mig hänga med och visade hur man spände upp fjärilar och preparerade skalbaggar och så där. Så på somrarna, men även på vintrarna, var vi ute väldigt mycket och samlade skalbaggar och då framförallt jordlöpare som var den grupp som han var särskilt intresserad av. Det var samlande som gällde på den tiden och den samlingen har jag kvar, det som inte ängrarna ätit upp.

Det var för långt till fältbiologerna så jag var aldrig med där. Jag var lite avundsjuk på fältbiologerna som fanns i Kristianstad

men jag fick bli min egen fältbiolog. Jag gav mig ut själv och började titta på växter med Ursings fältflora och i slutet av gymnasieperioden gav jag mig ut med Ursings fågelbok där man skilde på pilgrimsfalk och jaktfalk beroende på vilket håll de satt. Hemma i bokhyllan hade vi också De Bästas fågelbok som var något bättre.

När jag började på universitet och läste kemi kom jag att sitta bredvid en kille som heter Ragnar Hall när vi labbade och även Stefan Lithner gick där. Så då efter -72 var det ett antal intensiva år med skådande och jag plöjde alla fågelböcker som fanns och läste British Birds med alla bestämningsartiklar som kom ut och hängde då med i den nyaste kunskapen. Som reseledare reste jag också runt mycket i Europa och såg de fåglar där som sedan dök upp som sällsynta här. Men det här med att läsa in alla bestämningsartiklar som finns, det har jag släppt när det gäller fåglar. Det finns så mycket mer att läsa in sig på nu och det finns så många unga som kan det där bättre.

För mig var tidigt viktigt att bestämningsböcker över olika organismgrupper är kompletta, att de verkligen innehåller alla arter så man vet vad som finns att välja på. Jag älskar bestämningsnycklar, blev inskolad i det som liten.

– Hur ser en riktigt bra skådardag ut för dig?

– En bra fågelskådardag är nog en vår eller höst när jag är ute och smyger i buskmarker, gärna nära kusten men kan även vara någon annanstans. Jag tycker om kombinationen av att gå och försöka hitta någonting. Jag använder öronen otroligt mycket när jag skådar, minst 75 %. Men ut och

leta småfåglar i buskarna gillar jag.

Förr var det kanske mer havsfågelskådning och liknande men det är som om jag inte har kvar så många pixlar i ögonen längre så då är det mest bara frustrerande om det kommer en storlabb och jag inte riktigt får ögonen på den där långt borta i horisonten.

– **Vilken är din starkaste naturupplevelse?**

– Bergsgorillorna i Ruanda. Att få sitta några meter från en bergsgorilla och titta den rakt in i ögonen och förstå att den tittar tillbaka på mig och genomskådar mig. Att det är nästan jämbördiga varelser som sitter där. Just det fångade mig väldigt starkt.

När det gäller på fågelsidan var det nog när vi var i Kameruns regnskogar vintern 78/79 och det flög omkring stora flockar med grå jako, en art som numera är nästan helt borta och de for omkring och skrånade. Men även när vi var i Peruanska Amazonas och såg väldigt mycket aror av olika slag. Jag har ju skådat fågel i 50 år och det är så många fantastiska upplevelser man haft att det annars är nästan omöjligt att välja.

– **Varför ska fågelintresserade gå med i en fågelklubb?**

– Det handlar väldigt mycket om gemenskap och att lära sig av andra. Men det krävs också att man är ute och skådar själv. Speciellt när det gäller läten är just

den kombinationen extra viktig om man vill bli duktig i fält. Dels att någon pekar ut och visar hur de ser ut eller låter. När man senare är ute själv är man plötsligt mer osäker och att då lägga tid på att smygga runt och lära sig identifiera exempelvis att det där var en hämpling som sjöng. Det är värdefullt.

Fågelklubbens exkursioner gör också att man kommer till nya platser som man kanske inte hade upptäckt på egen hand och så får vi ta del av intressanta föredragshållare.

5 snabba. Det var inte helt enkelt för Ulf att svara på. Han älskar alla alternativen och det beror helt på vilken dag, tid på dygnet eller artgrupp som är målet.

√ Strandäng	-	Sumpskog
Friseboda	-	√ Forsakar
√ Gryning	-	Skymning
Vår	-	√ Höst
Fältpiplärka	-	√ Sommargylling

Ulrika Tollgren

Vårens smultronställe: Dunderbäcken

Dunderbäcken är ett naturreservat som kommit till på grund av de marksvampar, mossor, flugor och snäckor som finns här; varav flera är sällsynta och hotade. Men den här speciella miljön med de många källflödena, bokskog och beteshagar utgör också ett trevligt utflyktsmål för fågelskådare.

foto: Ulrika Tolgren

Dunderbäckens vandrings slinga går genom reservatets alla olika varierande biotoper. Just variationen gör att området kan vara väl värt ett besök när som helst på året.

Det är solig, lite kallt och blåsigt när jag besöker Dunderbäckens naturreservat en dag i slutet av januari. På väg mot Österlen har jag noterat skylten i Österlia men har bara besökt området vid ett tidigare tillfälle. Det var för 15 år sedan på Floristik och Faunistikkursen och fokus låg då på sandödlor, mossor och lavar.

Vid besöksparkeringen finns en informationstavla som beskriver områdets värden men också en karta som visar

att cykelvägen på banvallen går rakt igenom reservatet och att den utmärkta vandringsstigen är 2 km lång. Enligt beskrivningen fylls skogen om våren av vit, blå- och gulsippor och längs bäckarna kan man hitta gullpudra.

Den går 2 stigar från parkeringen och jag valde den som gick uppåt men kunde efteråt konstatera att slingan går runt så vilken väg jag valde hade inte spelat något roll. Däremot visade sig ledmarkeringen

foto: Ulrika Tollgren

Informationstavlan vid naturreservatet Dunderbäckens parkering.

Googlemaps:

Dunderbäckens besökparkeringen.

<https://tinyurl.com/dundermap>

Lokaler: Dunderbäckens

Med kollektivtrafik: Skåneexpressen 3 hållplats Österlia by, mindre än 0,5 km bort med halvtimmes trafik på vardagarna och timmes trafik på helgerna. Cykelvägen på banvallen mellan Degeberga och Maglehem går genom reservatet.

Häckfåglar: Gröngöling, spillkråka, större och mindre hackspett, taltrast, dubbeltrast, trädlärka, de flesta sångarna och brandkronad kungsfågel.

Vinter: Vissa år bo- och bergfinksflockar samt varfågel.

Bekvämligheter: Saknas. Här finns varken eldstad eller toalett

Tillgänglighet: Ganska lättgången men otillgängligt för den som sitter i rullstol eller med barnvagn.

Länstyrelsens informationssida:

<https://tinyurl.com/dunderback>

Bonus: Den svampintresserade kan hitta sharlakansvårskål, igelkotttröksvamp och grönsporig skivling. Tandsnäcka som hittas här signalerar ofta att området kan innehålla andra sällsynta snäckor men även rara växter och svampar.

vara orange trots att den var utmärkt med rött på kartan.

Efter en kort sträcka längs banvallen viker stigen av genom en grind och uppåt i beteshagen. Några mesar hörs liksom en gröngöling och utsikten mot Hanöbukten är god denna klara dag. Stigen löper vidare förbi buskar och snår och det krävs ingen större fantasi för att tänka sig hur fågelsången kommer att ljuda här om bara några månader. Ser några fågelholkar uppsatta i träden och tänker göktyta. Göktytan är dock den enda av våra hackspettsarter som inte är rapporterad härifrån.

Stigen passerar ännu en grind och följer sedan banvallen en bit. Här omges jag omväxlande av bokskog och sumpskog med klibbal och ask längs bäckarna. Ett gäng domherrar uppmärksammas via lätet och i trädtoppshöjd rör sig grönsiskor i alarna. När stigen viker av neråt möts jag av ett meståg som även följs nötväcka och trädkrypare och lite längre fram jagar två större hackspettar efter varandra runt en åldrad bok. Ser att det är en hona och en hane. Strax är jag tillbaka vid bilen och konstaterar att denna runda även hade lämpat sig med mina barnbarn. Dock utan vagn.

Ulrika Tollgren

Aktuellt i fågelmarkerna

Rapporterade fåglar 16 november - 15 februari

av Jan Linder

Alla fynd som redogörs för är gjorda inom föreningens område och hämtade från rapporterna i Artportalen, <http://www.artportalen.se>. Där kan du själv lägga in dina iakttagelser och på så sätt bidra till flödet av rapporter. Alla observationer av sällsynta fåglar som tas upp här är granskade och godkända av en raritetskommitté (RK eller RRK), eller har setts av många erfarna skådare och/eller dokumenterats på sådant sätt att ett godkännande är självklart. Har du gjort ett fynd som kräver rapportskrivning för att godkännas, skriv gärna en sådan. Bifogad ljud- eller bilddokumentation underlättar både rapportskrivande och granskning.

Under november och december märks det tydligt i fågelmarkerna att det går mot vinter. Inte desto mindre finns det som alltid något att se, ibland utöver det vanliga, det kan gälla såväl ovanligare arter som vanliga arter som dröjt sig kvar. Under november sågs bla rödbena av isländska rasen robusta, tretåig mås, kaspisk trut, stenfalk och trädlärka. Av tallbitsinvasionen norr om oss blev det en enda kort obs i vårt område. Den bruna gladan vid Yngsjö kapell har övervintrat och setts av och till under hela perioden, liksom en snösparv i Äspet som glatt många under vintern genom sin oräddhet.

Bland (tidigare) lite ovanliga övervintrare kunde under januari noteras rödvingetrast, järnsparv, forsärla, hämpling, ägretthäger och trana. Bland övriga obsar fanns en och annan ovanligare notering. Det var svartnäbbad islom, tordmule, jorduggla, lappuggla, flera stenfalkar samt stjärtnes av kontinentala rasen europaeus. Mest överraskande obsen var nog ändå den bruna kärrhöken, en ytterst ovanlig art i Sverige under årets två första månader, som hållit till i Egesideområdet.

När du läser detta så har våren närmat

sig ytterligare, dags att njuta av de första lärkorna, viporna och tranorna som redan börjat anlända. Och kanske ha turen att springa på någon efterlängtd raritet.

Har du installerat appen Band i din mobil ännu? Om inte, det kan rekommenderas för dig som vill vara snabbt på plats när det händer. I skrivande stund är vi 423 personer som informerar varandra om observationer av ovanliga arter precis när det händer.

Järnsparv

foto: Hans Cronert

I följande tabell listas de ovanligaste arterna som setts sedan sist:

Art	Plats	Individ
Svartnäbbad islom	Friseboda 4/1	1
Brun glada	Yngsjö kapell, hela perioden	1
Tretåig mås	Rigeleje 28/11	2
Kaspisk trut	Friseboda 19/11	1
Lappuggla	L. Byröna, Mjönäsvägen 13/1	1
Tallbit	Arkelstorp 10/12	2

Artportalen:
<http://www.artportalen.se>

Band Nordöstra Skåne:
<https://band.us/@spoven>

Gåsräkningen sep 2021 - mar 2022

Art	11 sep	16 okt	13 nov	11 dec	15 jan	12 feb	12 mar
Sädgås	-	6	105	1 100	600	210	-
Skogssädgås - ras fabalis	-	210	4 682	9 720	14 543	10 192	-
Tundrasädgås - ras rossicus	1	30	140	572	-	280	-
Spetsbergsgås	-	-	59	22	129	43	-
Bläsgås	-	185	510	47	120	289	-
Fjällgås	-	-	-	-	-	-	-
Grågås	8 510	4 149	4 864	4 044	3 273	5 223	-
Grå x kanadagås	-	-	-	-	1	-	-
Kanadagås	1	5	1 280	2 192	3 963	1 729	-
Vitkindad gås	1 402	28 630	26 945	21 537	6 166	11 524	-
Prutgås	-	15	-	-	-	-	-
Rödhsalsad gås	-	-	-	-	-	-	-
Strippgås	-	-	-	-	-	-	-
Totalsumma	9 914	33 230	38 585	39 234	28 795	29 590	-

Jan Linder

Upprop: Rapportera ägretthägrar!

Av Nils Waldemarsson

Under det senaste årtiondet har ägretthägern gått ifrån att vara i det närmaste en raritet till en fågel vi kan se ofta. Det sågs t ex 26 ägretthägrar vid ett och samma tillfälle vid Axeltorpsviken i november 2018. För att få en uppfattning om hur mycket ägretthäger vi har vill Skånes Ornitologiska Förening att vi rapporterar alla ägretthägrar vi ser under 2022. Fågelklubben deltar i det arbetet.

Särskilt viktigt är större ansamlingar, förflyttningar till övernattningsplatser och om möjligt själva övernattningsplatsen. Och eftersom ännu ingen häckning hittats i Skåne, vore det väl kul att hitta den första här hos oss!

Rapportera på Artportalen alla ägretthägrar du ser eller om du inte använder denna till nils.waldemarsson1948@gmail.com

foto: Patrick tollgren Lazarov

Ägretthäger, här vid Herkules.

Nils Waldemarsson

Nu är det enklare att bli medlem i fågelklubben!

Sätt in medlemsavgiften på plusgiro 1 64 24 - 4 eller via **Swish 123 225 16 27**
Glöm inte mejla (eller ringa) vår kassör med adressuppgifterna om ni är ny medlem.
Jan-Åke Nilsson, mail: janank@hotmail.se , mobil: 0708 - 42 19 28

Medlemsavgiften är 150 kr.

Medlem under 25 år/familjemedlem 25 kr

Sammanfattning av inventering 2021:

Skäggdoppingen har minskat kraftigt i nordöstra Skåne

Av Hans Cronert

Efter misstankar om att skäggdoppingen minskat kraftigt i nordöstra Skåne gav fågelklubbens styrelse klartecken till att genomföra en heltäckande inventering under 2021.

Inventeringsresultaten vidimerade misstanken och visade att minskningen i nordöstra Skåne är mycket kraftig, i genomsnitt 81%, jämfört med slutet av 1970-talet. Minskningen ligger mellan 50 och 100%, med undantag av Siesjön, där antalet par verkar vara oförändrat (se Tabell).

Bortsett från den tydliga kopplingen till sävens försvinnande och därmed eliminerade boplatstmöjligheter i Hammarsjön, Araslövssjön och Gummastorpasjön, finns ingen tydlig förklaring till den kraftiga minskningen. En ökad båttrafik kan ha bidragit och möjligen kan förändrad fisktillgång/-sammansättning och minskad vassutbredning och/eller försämrad vasskvalité för boplacering ha spelat roll.

Nationella och regionala heltäckande inventeringar saknas. Bedömningar utifrån nationella räkningar av rastande skäggdoppingar i september indikerar en tydlig

Tabell 1

Skäggdopping, par, i nordöstra Skåne

	1977-79	2021	minskning %
Hammarsjön*	127	0	100
Araslövssj	20	0	100
Gummastorpasjön	8	0	100
Herculesdamarna	5	1	80
Lyngsjön	3	0	100
Råbelövssjön	68	35	49
Oppmannasjön	82	7	91
Ivösjön	106	18	83
Levrasjön**	40	20	50
Siesjön	4	5	-
	463	86	81

* minst 127 par 1977-79

** 20 par 2021 baseras på max 45 ex i juni

minskning. Jämförelse mellan resultaten från inventeringen av Skåne i slutet av 1970-talet och skattningar för 2008 antyder en minskning på 50-70% av skäggdoppingbeståndet.

Ett stort tack till Linda Nicklasson, Magnus Ny, Ulrika Tollgren och Christer Neideman som inventerat de större sjöarna.

En utförlig presentation av resultaten från inventeringen kommer att publiceras i nr 1 2022 av Skånes Ornitologiska Förenings tidskrift Anser.

Hans Cronert

Lockfåglar i Kristianstads kommun

Vad är nu detta kanske du som läsare undrar. Jo, under denna rubrik presenterar vi i kommande nummer av Spoven utförligt några av de fågelarter som av olika skäl är speciella för Kristianstads kommun, och som lockar hit fågelskådare från när och fjärran. Det rör sig dels om häckfåglar som är mycket ovanliga på andra håll i Sverige, dels fåglar som av andra skäl, exempelvis spektakulärt massuppträdande, drar till sig ett stort intresse.

Till vår hjälp har vi olika skribenter, som presenterar de utvalda arterna underhand. Upplägget följer samma mall för samtliga arter. Först ut är föreningens symbolfågel. Får vi härmed presentera Rödspoven.

Jan Linder

Lockfåglar i Kristianstads kommun

Rödspoven

Av Hans Cronert och Thomas Lindblad

foto: Hans Cronert

Rödspovspar på de översvämmande ängarna vid Håslöv, Skånes Viby.

Invandringshistoria

Det är 100 år sedan den tjugoårige Erik Rosenberg kunde konstatera att rödspoven var en skånsk häckfågel. I våtmarkerna utmed Klingavälsån (Vombs och Karups ängar) fann han tre par 1922 och lyckades konstatera häckning. Tidigare skånska

fynd gällde enstaka skjutna fåglar, 3 ex på sydkusten 1840 och 1 ex vid Kristianstad 1866.

På Gotland vet man att rödspoven häckade från 1835 och på Öland från 1856. Den lär under en kortare period ha varit mycket allmän på öarna, för att vid skiftet

mot 1900-talet endast finnas kvar i ett litet bestånd på Öland.

I Kristianstadstrakten sågs 1 ex våren 1924 och det verkar sannolikt att de tre par som enligt Rrk:s arkiv observerades där 1928 var häckande fåglar.

Stäppens fågel

Rödspoven är sannolikt ursprungligen en stäppfågel som häckade i de våtor som vårregnen lämnade efter sig på stäpperna i öster. Med människans uppodling och bruk av landskapet kunde arten breda ut sig allt längre västerut och bli en vanlig fågel inte minst på ängsmarkerna i de flacka regelbundet översvämmade floddalarna i östra Polen och Vitryssland. Sitt allra starkaste fäste fick arten i de låglänta gräsmarkerna i västra Tyskland och Holland. Invallningen av grunda havsområden mot Nordsjön bidrog till ytterligare värdefulla häckningsmiljöer för rödspov, brushane och andra vadararter. Rödspoven kulminerade troligen på 1970-talet då det bara i Holland häckade ca 110 000 par.

Krav på häckningsmiljöerna

I Kristianstads Vattenrike är rödspoven för sin häckning beroende av stora, välhävda strandängar utmed Helgeåns sjöar och våtmarker. Idealet är en mosaik av slätteräng och betesmark med tuviga partier för boets placering och för de borymmande dunungarnas skyddsbehov. De äldre ungarna söker gärna föda i de uppväxande slätterängarna. Arten missgynnas av förnaanhopning och överger snart lokaler med igenväxning av högrörter och vedartade växter.

foto: Hans Conert

En några dagar gammal rödspovsunge övervakad av "pappa" rödspov.

Vid ankomsten till häcklokalerna i sena mars födosöker de ännu flockade fåglarna gärna utmed den vikande vattenlinjen. Från 1960-talet fram till sekelskiftet finns flera rapporter om flockar på upp till och över 100 rödspovar från Håslövs ängar. Efterhand parar fåglarna ut sig över de mest optimala strandängarna. Det spektakulära flyktspelet avnjuts bäst i april när rödspovarna far fram över ängarna i en vinglande, asymmetrisk flykt under långa, ljudliga "vaddy-vitto vaddy-vitto"-sekvenser. Ibland sluter sig upp till en handfull fåglar samman i rasande hetsjakter. Efter en sådan spelyttring återvänder fåglarna till sin utvalda häckplats där de landar i reviret med uppåtsträckta vingar. Under parningstiden går hanen även runt på marken och spelar sin vackert utbredda stjärt med dess svarta terminalband för sin utvalda inför parningen.

Hanan skrapar upp ett par boskålar i grässvålen åt honan att välja den bästa, vilken efterhand gräsfodras genom att fåglarna kastar grässtrån och tussar över skuldran när de lämnar boet. Den fullagda kullen är fyra vackert päronformade olivgröna ägg med bruna fläckar som ruvas ca tre veckor innan ungarna kläcks (mitten av maj).

Som regel lämnar ungarna boets närhet så snart den sist kläckta förmår gå. De rör sig de kommande veckorna i en gles flock (ibland flera familjer tillsammans) över stora ängsytor under föräldrafåglarnas överinseende, ivrigt plockande allt ätbart från gräs och markyta. Föräldrarna matar inte, men för sina ungar fram till goda födosöksmiljöer. Skarpa alarmlåten ljuder vid minsta fara från vakande föräldrar på stängselstolpar och då trycker ungarna hårt tills faran är över. Vid midsommartid har normalt de ungar som överlevt hunnit bli flygga.

Efter några veckors ätande inför flyttningen lämnar fåglarna sina häckningsområden tämligen samlat. Färden går mot väs-

terhavet och följer Atlantkusten söderut mot sydvästra Europa och västra Afrika, där de söker sig sina vintervisten bland risodlingar och våtmarker.

Vårflyttningen går i högre fart norrut, delvis över Sahara och Medelhavet.

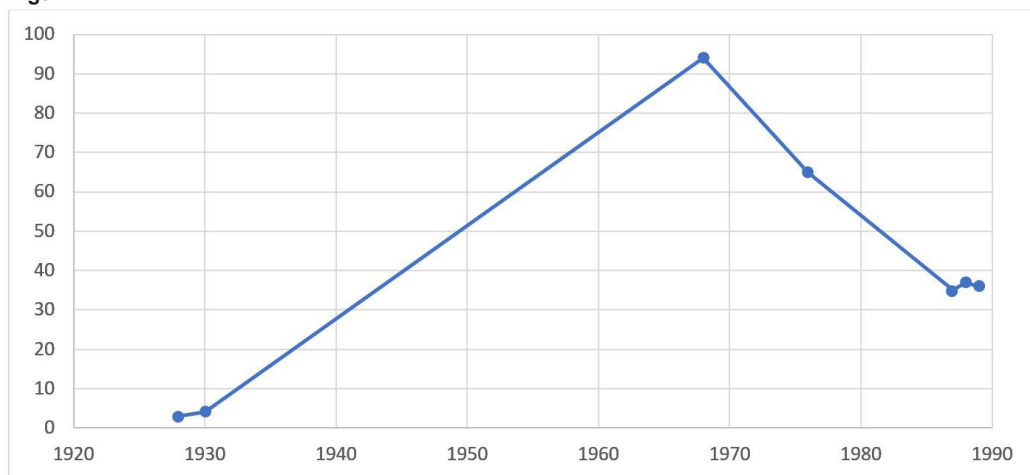
Rödspovens expansion i våtmarkerna längs nedre Helgeån

Någon gång i slutet av 1920-talet verkar rödspoven på allvar ha fått fäste i nordöstra Skåne och under 1940-talet ökade beståndet. År 1949 häckade enbart på Håslövs ängar 25 par, ett antal som sjönk 1950-51, förmodligen på grund av ängarnas delvisa upplöjning. Därefter fortsatte ökningen i Helgeåsystemet under 1950- och 1960-talen. Inventeringen 1968 visade att 94 par då häckade i Kristianstadstrakten. Det är rimligt att anta att den skånska populationen vid den tiden översteg 100 par. se

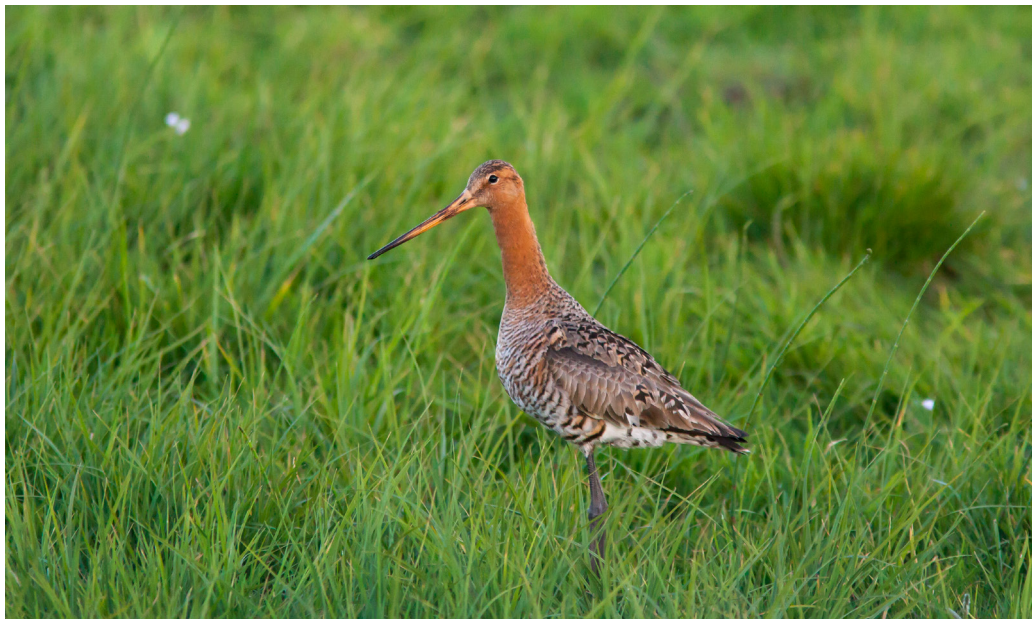
Figur 1.

År 1976 gav en uppföljande inventering vid handen att antalet minskat i nordost till 74 par, varav 65 par längs nedre Hel-

Figur 1

Antal rödspovspar längs nedre Helgeån (år då heltäckande inventeringar utförts) 1928-1989.

Den gamla rödspovshanen är intensivt rödorange på huvud och hals med kraftig tvärvattring på bröst och mage.

geån och 9 par vid Trolle-Ljungby mosse och i hela Skåne till cirka 85 par. Under 1980-talet minskade beståndet ytterligare och 1987 påträffades endast 42 häckande par i hela landskapet (varav 38 par i nordost).

Flera faktorer låg säkert bakom tillbakagången, främst att många fuktiga betesmarker dikades ut och gjordes om till åkrar. Många strandängar blev ekonomiskt ointressanta och tilläts växa igen.

Restaureringsinsatser bröt den negativa trenden

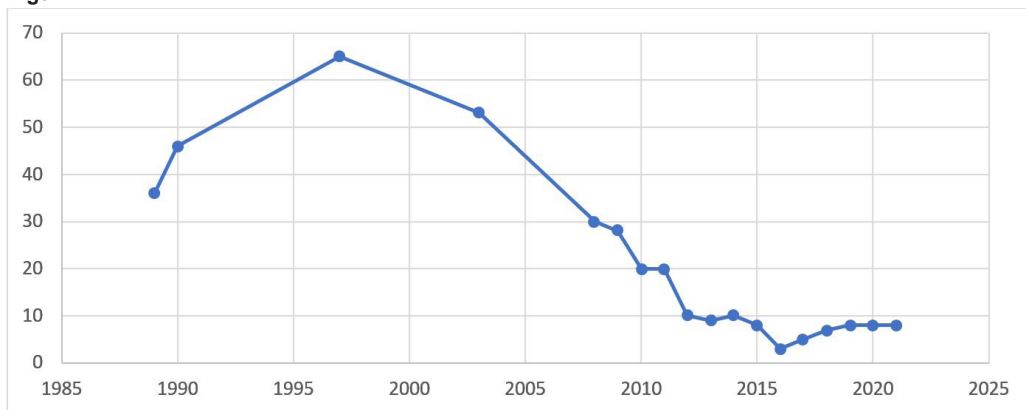
I samarbete mellan Kristianstads Vattenrike, Länsstyrelsen Skåne, markägare och brukare påbörjades ett omfattande restaureringsarbete omkring 1990. Kanske några minns hur hela den centrala delen av Håslövs ängar då var bevuxen med vass, vide

och ungbjörk. Mot sjön runt Håslövs ängar växte vass och videbuskage och häckmiljöerna hade undan för undan krympt. Liknande förhållanden präglade vid den tiden flertalet strandängar utmed Helgeåns nedre lopp.

Igenväxande ytor på ängarna restaurerades, betes- och slåtterhävden intensifierades och stränderna mot Helgeån och sjöarna öppnades upp, allt i syfte att förbättra häckningsmiljöerna för rödspov och andra strandängfågelsarter. Arbetet gav resultat och 1997 hade antalet par ökat till 66 par i våtmarksområdet, fördelat på 7 par Lillömrådet, 21 par Håslövs ängar, 23 par Hovby ängar, 10 par Rinkaby och Horna ängar och 2 par vardera vid Vramsåns mynning och Långängarna. **Figur 2.**

Efter 1997 har det tyvärr gått utför igen. Anledningen förmodas vara flera, som

Figur 2

Antal rödspovspar längs nedre Helgeån (år då heltäckande inventeringar utförts) 1989-2021.

generellt minskande populationer i nordvästra Europa, ett ökat antal predatorer som plockar ägg och ungar, möjligen kortvarigare våröversvämningar med torrare och kallare vårar och sämre födotillgång för ungarna. Troligen har även pilgrimsfalkarna som häckade i en bolåda på Vattentornet tagit sin tribut. Rester från flera vuxna rödspovar hittades i och kring bolådan, bland annat Sveriges då äldsta kända rödspov – 19 år och ringmärkt på Rin-kaby ängar. Nådistöten kom i samband med den extrema sommaröversvämningen 2007. Den slog ut gräs och fördärvade häckningsmiljöerna åren efter. Antalet rödspovspar minskade ytterligare och nådde sin bottennivå 2016. Då fanns bara tre par kvar plus ett antal oparade hanar.

Under senare år har flera åtgärder satts in på Håslövs ängar i syfte att hålla kvar vattnet längre på våren. De verkar ha gett resultat och rödspoven har ökat lite grann. De senaste åren har antalet par legat på 7-8 på Håslövs ängar och 0-1 på Isternäset.

Under 2021 började året bra. Det fanns mycket vatten på ängarna och förhållan-

devis många vadarpar påbörjade häckning. Den 31 maj noterades 12-15 adulta rödspovar vaka över ungar på Håslövs ängar. Så slog den extrema torkan till i slutet av maj och juni. Vid besök den 16 juni var det helt tomt på fåglar. Ungarna hade dött (av svält och predation?) och de vuxna rödspovarna givit sig av.

Predatorer

Studier i Sverige och Europa visar att predatorerna har en allt större betydelse för tillbakagången av vadarfåglar. Många arter skördar gärna överskottet av vadarungar på strandängarna, exempelvis räv, grävling, mård, mink, katt, igelkott, kråka, korp, råka, kaja, brun kärrhök, glada, ormvråk, pilgrimsfalk och tornfalk. Ofta är det räv och grävling plus kråkfåglar som ställer till mest bekymmer. Sedan ett par år tillbaka har det dragits igång ett predatorjaksprojekt tillsammans mellan myndigheter, markägare och jägare på och i anslutning till de viktigaste strandängsområdena i Vattenriket. Tyvärr kom pandemin emellan, men man hoppas nu kunna aktivera projektet igen. En bra, riktad och

etiskt korrekt skydds jakt på de viktigaste predatorerna är sannolikt nödvändig för att vi även i framtiden ska få behålla rödspoven som kommunfågel i Kristianstad.

Var och när ser man bäst rödspoven

Håslövs ängar vid Skånes Viby är numera rödspovens enda fasta lokal i Kristianstads Vattenrike. Hit anländer fåglarna allt efter årsmån sent i mars - tidigt i april. Om häckningen lyckas kan några vara kvar en bit in i juli. Med tur lyckas man få kontakt med rödspovarna redan vid Håslövs ängars P-plats, men en vandring längs den markväg som löper runt ängarna anbefalles för bättre närstudier. Lokalisera fåglarna på deras nasalt gnälliga spellåten ”vaddy-vitto vaddy-vitto” och hetsiga locklåten ”vi-vi-vi”. Kikarspana utmed ängsmarkernas aktuella vattenlinje. Var uppmärksam på hur överflygande predatorer attackeras av vadarfåglarnas kollektiva luftförsvar, där rödspoven ofta är den kraftfullaste i försöken att köra bort fridstöraren. Ofta vakar föräldrafåglarna över sina oflygga ungar från stängselstolpar och uppskjutande stenblock. Även på Iternäset omedelbart V om Kristianstad visar sig enstaka rödspovar årligen, men här får man ofta

foto: Hans Cronert

Rödspoven sitter gärna på en stängselstolpe när den vakar över sina ungar.

nöja sig med att se de vackra fåglarna på långt håll. Även andra strandängsområden i Kristianstads Vattenrike kan ännu få mer eller mindre oregelbundna besök av rödspovar.

Hans Cronert och Thomas Lindblad

Referenser:

Det har skrivits många artiklar om rödspovarna i nordöstra Skåne. För den som vill fördjupa sig finns referenser till många artiklar att hämta i:

Inventering av sex strandängar inom nedre Helgeåns våtmarksområde våren 1990. Medd. Nr 3 från Nedre Helgeråns Fågelstation. SPOVEN 1992 nr 1 (Cronert och Lindblad)

Håslövs ängar – inventering av hävdberoende vadare och änder våren 2007. ANSER 2008:01 (Cronert).

Färska uppgifter om rödspovens status finns i:

Inventering av rödspov i Biosfärsområde Kristianstads Vattenrike 2021, manus. (Strandberg, Ström-Eriksson och Ottvall).

En god källa med mycket kunskap och referenser är Artdatabankens faktablad om rödspoven

<https://artfakta.se/naturvard/taxon/limosa-limosa-100076>

Inventering av vissa häckfåglar i nordöstra Skånes skärgård under 2021

Text: Nils Waldermarsson

För fisktärna och silvertärna var förmodligen häckningssäsongen 2021 den bästa som vi varit med om. Både sett till antalet par och antalet ungar. Men den negativa trenden för ett antal andra fåglar i vår skärgård fortsätter. Även om det hittades några fler bon från vitkindad gås och ejder än vid motsvarande tillfälle 2020. Däremot fortsätter storskarvarna att slå nya rekord år efter år. Även om de numera helt har övergivet Lägerholmen till förmån för Brödjeholmen.

Resultat och kommentarer artvis för Saltholmen och Trueskär

Inventeringen genomfördes den 8/5 under goda yttre förhållanden med endast en kort regnskur. Tyvärr var resultatet fortfarande lågt, i närheten av fjolårets bottensiffror. Ejdern uppvisade något högre antal än 2020. Men ändå det näst sämsta resultatet sen inventeringen startade 2004. Möjligen kan den sena våren påverkat resultatet något. Vidare noterades en del söndertrampade bon på Saltholmen. Detta beroende på tidigt betessläpp av fåren här.

Antalet par inom parentes avser motsvarande inventering 2020.

Knölsvan: Saltholmen 1 par (2 par), Trueskär 1 par (2 par). Åter sjunker antalet knölsvanspar. Det kan vara tillfälligheter. Fortfarande misslyckas tyvärr alltför många svanpar. Men de landnära paren förefaller lyckas bättre. Även väldigt sena ungfåglar är sedda i området under sommaren.

Grågås: Saltholmen 0 par (0 par), Trueskär 4 par (0 par). Öväntat nog hittades 4 grågåsbon på Trueskär. Bofynd uteblev såväl 2019 som 2020. Grågåsen gynnas vanligen av mer igenväxta holmar. Men numera är Trueskär ganska röjd och välbetad.

Kanadagås: Saltholmen 0 par (0 par), Trueskär 0 par (0 par). Senast kanadagåsbon hittades var 2015 då ett bo hittades. Den långsiktiga trenden för kanadagås i området har varit klart vikande över en tjugoårsperiod. Den bör numera betraktas som utgången.

Vitkindad gås: Saltholmen 18 par (9 par), Trueskär 8 par (9 par). 2019 noterades endast en tredjedel av populationsantalet från 2018. 2020 var den ytterligare halverad. Men i år bröts trenden något. Men vi får gå tillbaka till 2004 för att hitta lägre antal bon än under de senaste åren. Då var den vitkindade gåsen i etableringsfasen i området. Östersjöpopulationen minskar idag mycket till skillnad från den arktiska populationen. En bidragande orsak till detta anses den ökande havsörnspopulationen vara.

Snatterand: Trueskär 0 par (1 par). Med den sena äggläggningen var det inte öväntat att inga snatterandsbon hittades. Glädjande nog hittade vi ett snatterandsbo 2020. Snatteranden som inte är ovanlig här ute startar sin häckning senare än gräsänderna. Detta kan vara en förklaring till de fåtaliga bofynden.

Gräsand: Saltholmen 0 par (0 par), Trueskär 1 par (2 par). Antalet gräsandsbon var denna gång mycket lågt. Vanligen ligger numera

antalet på 3 till 4 bon. Den långsiktiga trenden tyder dock på en minskning på dessa holmar.

Ejder: Saltholmen 2 par (2 par), Trueskär 21 par (11 par). Även om antalet bon är något högre än 2020 är tillbakagången för ejder i området lika katastrofal som i övriga Östersjön.. Allmänt känt är den kraftiga nedgången i populationen i Östersjön med upp till 90 %. Kustinventeringen från 2012 visar i berört område en nedgång på cirka 60 %. Men under de tre senaste åren är vi i närheten av samma nedgång som i resten av Östersjön.

Strandskata: Saltholmen 2 par (2 par), Trueskär 1 par (1 par). Ett strandskatebo noterades på Saltholmen. Men flera strandskatetepar i övrigt uppträdde på sådant sätt att de med all säkerhet höll på att inleda häckning. Denna art har svarat upp på den förbättrade hävden.

Skärfläcka: Trueskär 2 par (1 par). Två par uppehöll sig på reveln där de gjort häckningsförsök tidigare år. Tveksamt om de lyckades med häckningen, dock sågs ett par på ön fram till midsommar.

Silltrut: Saltholmen 1 par (0 par), Trueskär 2 - 3 par (1 par). Glädjande nog påträffades minst två bon på Trueskär och dessutom för första gången ett silltrutpar på Saltholmen. Bon har hittats på Trueskär sen 2017. Några av de mycket fåtaliga silltrutparen förefaller numera att använda Trueskär som häckningsplats.

Gråtrut: Saltholmen 123 par (137 par), Trueskär 284 par (283 par). Efter bottennappet 2019 så har gråtruten under de senaste två åren återhämtat sig till de antal vi noterat under åren 2015 till 2018. Dippen under 2019 kan vara tillfällig.

Havstrut: Saltholmen 7 par (8 par), Trueskär

10 par (12 par). Här har vi en art som förefaller vara stabil till antalet över tid.

Skräntärna: Trueskär 0 par (0 par). För femte året rad i saknades skräntärnan vid boräkningen. Anmärkningsvärt är att arten saknats helt även vid övriga besöksstillfällen. Vi måste betrakta skräntärnan som utgången i området.

Fisktärna: Trueskär 4 par (0 par). Vi hittade 4 bon med ägg. Dessa utökades senare med ytterligare par så att cirka 10 par fisktärna häckade här. Dessa fullföljde häckningen och minst 5 flygfärdiga ungar sågs i början av juli.

Övriga områden

I denna del av rapporten redovisas endast arter där det föreligger hyggligt säkra uppgifter eller uppskattningar.

Vitkindad gås: ? par (<300 par). Det finns utöver de bofynd som gjordes under boräkningen inga rapporter med häckningskriterier för vitkindad gås. Vi kan med säkerhet anta att häckningarna minskar. Utanför området finns en hel del rapporter om par med ungar från Äspet. Att populationen i Östersjön minskar är känt. En starkt bidragande orsak anses vara att den ökande havsörnsstammen prederar mycket på gässen

Svärta: 0 par (0 par). Inga svärter har noterats under häckningstid till skillnad från 2017 då en hona sågs. Mest troligt är att den numera måste ses som utgången.

Storskarv: 1091 par (993 par). Det går fortsatt bra för storskarvarna. Brödjeholmen som numera är huvudkoloni höll hela 1064 aktiva bon vid räkning den 18/5. Numera finns en liten sidokoloni om 27 bon på Äggaskär. Vidare finns ett antal bon som kan observeras från land ute på Gruarna. Dessa ingår dock inte i redovisat antal. Lägerhol-

men är däremot helt övergiven av skarvarna numera. Detta gör dock sammantaget att området håller Skånes i särklass största förekomst av häckande skarv.

Skärfläcka: 0 par (15 par). Tyvärr finns inga säkra uppgifter om häckande skärfläckor förutom de två paren som häckade på Trueskär. Närmast säkerställda häckning fanns i Äspet.

Kärnsnäppa: 0 par (0 par). Tyvärr finns numera inga rapporter om sydlig kärnsnäppa i området. Såväl 2017 som 2018 sågs en ensam fågel på Vannebergaholmen. Senaste bekräftade häckningen i området skedde 2014 då ett par häckade på den klassiska lokalen Vannebergaholmen. Arten får numera betraktas som utgången.

Roskarl: 1 par (0 par). Ett par noterades glädjande nog vid två besök på Lägerholmen. Det blev dock ingen fullföljd häckning. Men det känns ändå lovande. Förra observationen under häckningstid är från 2018 på Trueskär.

Skrattmå: 10 par (45 par). 10 par kläckte ut på Lägerholmen och fick ut flygga ungar.

Detta är den enda rapporterade häckningen. Skratmåsen har numera ett oregelbundet uppträdande som häckfågel i området. Dessbättre finns fortfarande mycket stora kolonier i närområdet på Blekingesidan.

Silltrut: 6 - 7 par (4 - 5 par). Utöver paren på Saltholmen och Trueskär fanns 2 par på Klinten. Detta innebär att antalet par åter är uppe i paritet med 2018 och 2019.

Kentsk tärna: 0 par (0 par). Någon häckning har inte genomförts sen 2012. Det fanns inga stora stabila skratmåskolonier kvar som kan erbjuda arten skydd. Däremot häckade över 500 par i Sölvesborgs kommun. Vilket är en viss nedgång sen 2020 då antalet par var över 700. De nyss flygga ungar som rapporteras inom området härrör sannolikt därifrån.

Skräntärna: 0 par (0 par). Tyvärr ser det dystert ut för skräntärnorna. Inga rapporter med häckningsindikationer finns från området. Enda rapporterna, 4 fynd, har angetts som förbiflygande/födosökande i området. Minskningen från mer än 10 häckande par till 0 par har pågått under den senaste tjugofemårsperioden.

Resultat beräkning Saltholmen och Trueskär 2004 - 2021 (2005 utfördes ingen inventering)

	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Knölsvan	4	6	2	3	2	2	2	1	4	2	3	2	3	6	6	4	2
Grägås	9	17	7	5	8	0	5	8	14	2	6	6	2	7	0	0	4
Kanadagås	5	4	0	1	2	0	2	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0
Vitkindad gås	11	48	84	97	121	75	81	93	108	73	127	77	84	111	39	18	26
Gravand	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Snatterand	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0
Gräsand	10	10	7	8	8	1	6	3	4	3	3	3	1	1	4	2	1
Skedand	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ejder	97	138	147	87	118	68	98	101	127	68	132	80	56	72	30	13	23
Strandskata	0	2	2	2	2	2	2	4	2	1	1	0	3	0	1	3	3
Skrattmå	0	0	0	0	0	0	0	50	0	3	19	36	0	0	0	0	0
Gråtrut	344	250	277	265	271	249	286	279	343	261	430	540	413	494	220	420	407
Havstrut	22	15	18	16	13	8	12	11	17	10	12	17	15	13	17	20	17
Skräntärna	3	2	2	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0

Fisktärna: 66 par (38 - 40 par). Detta är det högsta antal häckande fisktärnor som rapporterats från området. De största kolonierna med cirka 25 par vardera fanns vid Hylleholm resp Tosteberga bodar. Övriga fördelade sig enl följande: Lägerholmen 3 par, Trueskär 10 par och Rustningsskär 3 par. Det blev rekordmånga flygga ungar. Vilket var efterlängtat.

Silvertärna: 43 par (35 - 37 par). Här fanns de flesta på Lägerholmen, 15 par. Vilket är 5 par fler än 2020. Detta var en helt ny lokal för häckande tärnor under 2020. Detta har då visat sig var en relativt ostörd miljö. Övriga fördelade sig med 6 par vid Edenryd, 5 par på Trueskär, Hylleholm och vid Bodarna. Därutöver fanns 3 par på Rustningsskär, 2

par på Terraholmen resp. Åldermansskäret. Även hos silvertärnan var häckningsframgången påtaglig.

Småtärna: 1 par (7 par). Däremot var framgången för småtärnorna minimal. Endast ett par fick fram en unge på Trueskär som sågs 29/6. Det sena datumet tyder på omhäckning. Det kan vara ett av de par som häckade i Äspet, där de i stort sett misslyckades, som valt att omhäcka här. Om man tar med paren från Äspet hamnar dock antalet på ungefär samma nivå som 2020.

Tordmule: Till skillnad från 2020 sågs åter tordmular på Lägerholmen. Minst 3 ex sågs sitta på holmen. Lägerholmen har potential som häckningsplats för arten.

foto: Patrick tollgren Lazarov

Ett bo med silvertärnor som 2021 åter haft häckningsframgångar på Lägerholmen.

Övriga arter

Ett större strandpiparpar sågs på Lägerholmen vid flera tillfällen. Miljön är lämplig för häckning. Vidare ses rödbena i sådan omfattning att häckning troligen förekommer. Skärpiplärkan får anses som utgången, inga säkra observationer finns under häcknings-tid. Såväl spår av som observationer av utter förekommer numera allt oftare i strandnära delar.

Döda fåglar

Vid boräkningen kontrolleras även förekomsten av döda fåglar även om fokus inriktas på de levande. Få döda fåglar hittades, 4 gråtrutar, 2 ejder och 1 kråka. Även i övrigt har inte onormalt många döda fåglar hittats. Dock fanns en del döda halvstora trutungar på Klinten vid midsommartid. Kan möjligen bero på födobrist.

Predationstryck

Predationstrycket från mink har varit högt i området. Under 2021 har dock organiserad utsättning av minkfällor gjorts på öarna. En systematisk sådan verksamhet vore önskvärd över tid. Predation från mink måste bedömas som särskilt allvarlig då den är en invasiv art som fåglar saknar strategier att hantera..

Eftersom ingen sammanhängande isläggning skett under de senaste vintrarna har ingen räv gått ut på öarna.

Trut, kråka och även korp i strandnära lägen utövar en omfattande predation på ägg och ungar. Även om gråtrutpopulationen har ökat under de senaste åren har den dock generellt minskat sen den maximerade under

1980-talet med över 5000 par. Anledning till nedgången kan delvis förklaras med mindre tillgång på föda p g a bättre avfallshantering både på deponier och i fiskindustrin. Dessutom drabbades arten svårt av den s k fågel-döden för ett tiotal år sedan.

Betesdjur

Under 2021 har betestrycket fortsatt att öka på Saltholmen, Kalvaholm, Trueskär, Brödjeholmen och Enhyllorna. Såväl får som shettlandspony används. Detta är i sig mycket positivt. Vi kan möjligen redan ana ett visst gensvar från vadarfåglar. Men som jag skrev inledningsvis så har problem uppstått under den tidiga häckningsperioden framför allt på Saltholmen men även på Trueskär. De tidigt släppta djuren trampar sönder bon och ägg. Detta kan undvikas om släpp av betesdjuren på dessa holmar sker när äggen är kläckta och ungarna är så pass stora att de förmår undkomma tramp. Det är inga större problem att göra tidiga betessläpp på öar som Kalvaholm och Brödjeholmen där det är betydligt färre bon på marken.

Övriga åtgärder

Röjningsåtgärderna, både genom markägarer och länsstyrelsen, har tagit ordentlig fart. Kalvaholm är t ex idag genom röjning och bete återställd till ett utseende som för flera decennier sedan. Detta bör gynna flera av de arter som har det besvärligt i området idag. Terraholmen och Lyngbyholmen har varit stängslade som skydd mot botrampande kreatur. Dock med relativt svagt gensvar från häckande fåglar detta året.

Nils Waldemarsson

Kikare till utlåning för yngre medlem

En av våra medlemmar, Göran Knutsson, lämnade oss under 2019 efter en lång tids svår sjukdom. Göran var mycket aktiv i alla sina intressen trots fysiska hinder.

I sitt testamente överlämnade Göran sin tubkikare, Swarovski HD 65 med stativ, och handkikare, Swarovski 10x42 WB, till fågelklubben för utlåning årsvis till aktiv ung medlem.

Den ungdomsmedlem i åldern 12 till 25 år som känner behov av att med hjälp av denna utrustning utveckla sitt fågelintresse inbjudes inkomma med en enkel framställan om att låna denna utrustning under 2022. Ansökan kan omfatta både tubkikare och handkikare eller enbart endera av dessa. Fågelklubbens styrelse fattar sedan beslut om utlåning.

Skicka din ansökan till:

Nils Waldemarsson, Skånegatan 6 , 295 32 Bromölla
eller via epost: nils.waldemarsson1948@gmail.com

*Styrelsen
Nordöstra Skånes Fågelklubb*

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2021 för NORDÖSTRA SKÅNES FÅGELKLUBB

Styrelsen har under året bestått av

följande personer

Nils Waldemarsson	ordförande
Jan Linder	vice ordförande
Hans Cronert	sekreterare
Jan-Åke Nilsson	kassör
Greger Flyckt	
Linda Niklasson	
Ulrika Tollgren	

Revisorer

Mårten Björnsson	ordinarie
Christer Ahlquist	ordinarie
Marianne Röjestål	suppleant
Gunilla Månsson	suppleant

Valberedning

Glenn Nilsson	sammankallande
Bertil Troberg	
Evert Valfridsson	

Kommittéer, fonder, representanter

IT-kommitté

Patrick Tollgren Lazarov	sammankallande & webbmaster
Ulrika Tollgren	ansvarig utgivare
Sven Birkedal	

Fågelstationskommitté (NHF)

Greger Flyckt	sammankallande
Göran Flyckt	
Patrik Olofsson	

Programkommitté

Evert Valfridsson	sammankallande
Ulrika Tollgren	
Mats Johannesson	

Lokal rapportkommitté (lrk)

Nils Waldemarsson	sammankallande
Greger Flyckt	rapportmottagare
Hans Cronert	
Göran Flyckt	
Ulf Gärdenfors	
Mats Johannesson	
Thomas Lindblad	
Jan Linder	
Christer Neideman	
Lars Göte Nilsson	
Linda Niklasson	
Ulf Sjölin	

SPOVEN-redaktionen

Patrick Tollgren Lazarov	sammankallande
Jan Linder	ansvarig utgivare
Sven Birkedal	bildredaktör
Ulrika Tollgren	

Erik Schönbecks donation styrelsen

Samrådsgruppen för Biosfärområde Kristianstads Vattenrike

Nils Waldemarsson
Hans Cronert

Kommunornitologer i Skånska Fågel nätet

Nils Waldemarsson	Bromölla
Nils Waldemarsson	Kristianstad

Arbetsgruppen Grågåsförvaltning

Nils Waldemarsson

Medlemsantal och medlemsavgift

Under 2021 var antalet medlemmar 620. Det är en minskning med 15 medlemmar, huvudsakligen familjemedlemmar, från föregående år (se diagram).

Av medlemmarna var 453 fullbetalande, 25 ej betalande (utbytesprenumerationer), 9 ungdom, 8 ungdom/familjemedlemmar och resterande 125 var familjemedlemmar.

Årsavgiften 2021 var 150 kr för fullbetalande, 25 kr för ungdomar och 25 kr för familjemedlemmar.

Sammanträden, möten och studieverksamhet.

Efter årsmötet 11/8 2021, framflyttat p g a pandemin, berättade Mats Johansson om pungen som numera har sin huvudutbredning i fågelklubbens område.

Styrelsen har haft sammanträde vid fem tillfällen under verksamhetsåret (28/3, 23/5, 29/8, 7/11, och 6/2 2022). De två första digitalt.

Under året fortsatte vår framgångsrika studieverksamhet genom den numera traditionella fågelcirkeln ledd av Evert Valfridsson.

Cirklarna har haft ett femtontal egna inomöten

och exkursioner utöver klubbens ordinarie programverksamhet.

Pandemin har påverkat våra inomhusaktiviteter. Men vi lyckades genomföra föredraget ”Bland rubinnäktergalar och hornalkor i Ryska fjärran östern” med Hans Cronert.

Exkursioner

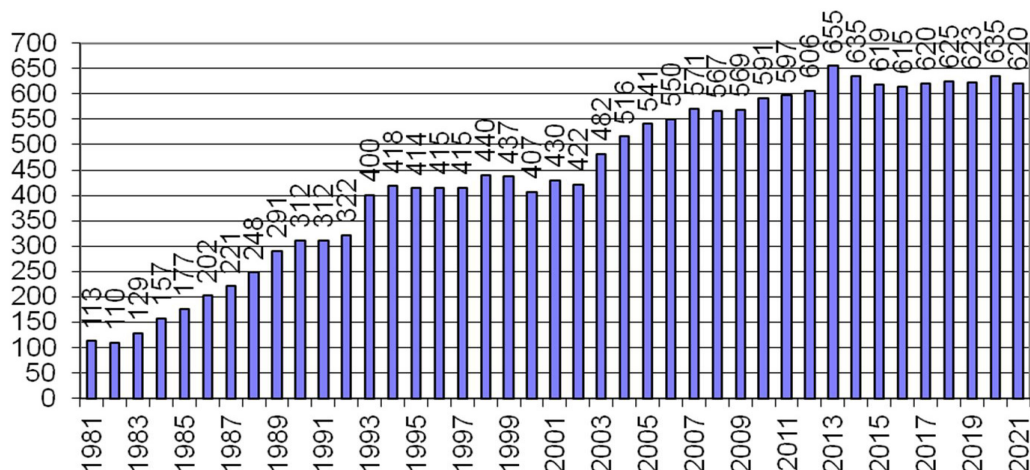
På klubbexkursionerna träffas medlemmarna och lär känna varandra under fältmässiga förhållanden.

Man bekantar sig med olika fågellokaler, hemtraktens såväl som mera avlägsna resmål, och övar upp sina fältkunskaper under erfaren ledning.

Samverkan om programpunkter har skett med såväl Studieförbundet som Naturskyddsföreningen och naturum.

Även i år satte coronapandemin sin tydliga prägel på exkursionerna, men planerade aktiviteter kunde ändå med något undantag genomföras, bla ställdes ördagen in. Det blev 22 exkursioner, som samlade totalt drygt 270 deltagare. Två av exkursionerna gick till Blekinge, en till Olofströms och en till Sölvesborgs kommun. Såväl antalet exkursioner som deltagarantal och sedda arter var klart under föregående års. Tyvärr kunde inte heller de planerade tranak-

Medlemsutvecklingen 1980 - 2021

tiviteterna genomföras på grund av pandemin. Däremot fortsatte klubbens medlemmar att räkna de vårrastande tranorna vid Pulken på uppdrag av Biosfärkontoret och Länsstyrelsen.

Fågelklubbens medlemmar guidar också tillresta skådargrupper från andra delar av landet liksom studiecirkel från andra studieorganisationer. Vidare har guidning av Naturskyddsföreningen, besökare till Biosfärsområdet m fl genomförts.

Linnérundan

Fågelskådningen längs Linnérundan fortsatte under det gångna året. Lördagen den 24 april genomfördes den 400:e vandringen sedan starten i september 2004 tillsammans med Evert Valfridsson. Årets 45 skådarturer lockade totalt ca 200 deltagare. Dock minskade antalet aktiviteter och deltagare under andra halvan av 2021 och verksamheten pausades från slutet av oktober för att förhoppningsvis kunna återupptas under våren 2022.

Totalt lyckades vi se ca 135 arter under turerna längs Linnérundan, vilket är något färre än året innan. Bl.a. ägretthäger och vattenrall visade sig.

Inventeringar, räkningar m.m.

Fågelklubben genomför årligen ett antal inventeringar och räkningar i egen regi. Vi deltar självklart också i inventeringar och övervakning som arrangerats av andra.

Följande verksamheter genomfördes under 2021:

- Örnräkning 2/1.
- Gåsräkning i mitten av varje månad januari och sept-dec. Därvid har särskilt satsats på att rasbestämma sädgässen med gott resultat.
- And- och sjöfågelräkning i mitten av januari.
- Inventering av fiskgjuse och storlom i Ivösjön.

- Inventering av övervintrande glador.
- Inventering genom boräkning på öarna Saltholmen och Kalvaholmen i skärgården.
- Inventering av häckande storskarv i skärgården och Ivösjön.
- Inventering av vår- och höstrastande tranor.
- Inventering av randlokaler för fältpiplärka.
- Inventering av storspov, skäggdopping och backsvala under häckningstid.
- Fortsatt inventering och rapportering i projektet Sjöfågeltaxering.

Under året har en mängd fågelarter och individer synt i vårt verksamhetsområde som inneburit en omfattande årslista.

Fågelskydd, skrivelser, publikationer och andra aktiviteter

Genom skrivelser, möten och personliga kontakter har klubben under 2021 agerat i följande frågor:

- Varit medlem i Studieförbundet
- Fortsatt som medlem i projekt Lom och Örn 72, innehåft medlemskap i Tåkerns Fältstation.
- Varit medlem i Helgeåns och Skräbeåns vattenråd.
- Varit medlem i stödföreningen Vattenrikets vänner.
- Varit medlem i Folkrörelsearkivet.
- Deltagit i samrådsgruppen för Biosfärområdet.
- För 33:e året i rad arrangerat Fågelskådningens dag för allmänheten på Håslövs ängar 9/5. Även detta år enbart riktat till klubbmedlemmar.
- Fortsatt fiskgjuseprojektet i Ivösjön. Under 2021 gick 11 par till häckning. Dock lyckades enbart 6 av dessa. Men dessa fick ut 16 flygga ungar.

- Tillsammans med fågelstationen m fl kontrollerat havsörnshäckningarna i området. Resultatet har varit blandat under året.
- Yttrat oss angående ett ökat antal avverkningsanmälningar invid örnhäckningar till Skogstyrelsen.
- Deltagit i Svensk Fågeltaxerings nationella sjöfågelinventeringen.
- Genomfört vinterfågelmätning i Kristianstad tätort.
- Genom vice ordförande deltagit i ett antal möten och informationer kring skogsbruksfrågor och fågelfauna såväl regionalt som nationellt, bl a FSC-frågor.
- Genomfört ett betydande antal möten med kommunekologen i Bromölla, vars tjänst tyvärr har upphört under året, kring olika fågelskyddsfrågor vid Ivösjön och havet, backsvalehäckningar, nya fågeltorn/plattformar m m. Samarbetet har varit mycket positivt.
- Yttrat oss i samråd kring stenbrott på Vångaberget.
- Tagit upp illegal utsättning av bl a rödhöns med SkOF.
- Gjort PR för BirdLife Sveriges projekt Vinterfågelräkningen.
- Till Länsstyrelsen föreslagit avslag på framställan om prickning av gåsägg på Brödjeholmen.
- Bevakat förekomsten av fåglar som varit påverkade fågelinfluensan.
- Påbörjat arbetet med vår del av uppdateringen av den digitala upplagan av Skånsk skådaguide.
- Erhållit en betydande mängd fågelmat till vår tätortsnära fågelmatning från KfV.
- Deltagit i Studieförbundets digitala årsmöte.
- Lånat ut de kikare som Göran Knutsson donerat till oss till yngre klubbmedlem.
- Försökt få till stånd en förändring av rapporteringen i Artportalen, särskilt vad avser ytor.
- Genomfört årets tranräkning i Pulken varannan kväll under vårastningen på uppdrag av länsstyrelsen.
- Haft kontakt med företag invid Sånarna för skydd av backsvalehäckning.
- Deltagit vid den sk landshövdingestafetten. Därvid informerade ordföranden Kristianstads ledande politiker om fåglar och även om problematiken kring förslaget till vägdragning över reservatet Årummet.
- Deltagit i digital workshop ang friluftsplän i Kristianstad kommun.
- Yttrat oss ang reviderad Översiktsplan för Kristianstad
- Tillsammans med Vattenrikets vänner och Naturskyddsföreningen yttrat oss och även skrivit en kritisk insändare i Kristianstadsbladet ang den reviderade fördjupade översiktsplanen om bl a föreslagna vägdragningen över Årummet och exploatering av delar av Näsby fält.
- En första information om en solcellspark i Karsholms fure har delats till styrelsen.
- Vidtagit åtgärder för att om möjligt förhindra larm om känsliga arter som pungmes och fältpiplärka under häckningstid.
- Uppvaktat Evert Valfridsson vid hans 400:e Linnérunda.
- Yttrat oss ang reservatet Ekenabben-Kvarnäs.
- Yttrat oss ang utökad fjäderfäproduktion vid Mosslanda.
- Tagit upp det allt för tidiga betessläppet i Äspet med länsstyrelsen.
- Initierat överklagan av beslut från länsstyrelsen om fångst och transport av duvhök hos SkOF och Birdlife Sverige.
- Fortsatt att administrera ett lokalt fågelarmsystem via appen Band. Detta har bli-

vit mycket populärt och har nu mer än 400 medlemmar.

- Tillskrivit Bromölla kommun ang den in-dragna tjänsten för kommunekologen.
- Yttrat oss kritiskt till Skogsstyrelsen ang avverkningsanmälan i Vannebergaholms-furet.
- Yttrat oss till länsstyrelsen ang skador på mark och stengårdsgårdar på Enön i sam-band med avverkning.
- Deltagit i Biosfär 2021.
- Göktyteprojektet har fortsatt. Men enbart en lyckad häckning i holk detta året.
- Rekognoserat lämplig plats för fiskgjuse-plattform i södra Hammarsjön inför åtgär-der från Eon.
- Lämnat synpunkter ang fågelskyddsåtgär-der vid renovering av luftledning vid Tor-sebro - Färlöv.
- Lämnat underlag till SkOFs inför yttrande ang Naturvårdsplan för Skåne.
- Beslutat inhandla ett nytt ekonomiredovis-ningsprogram.
- Deltagit i SkOF möte med lokalklubbar och kommunornitologer.
- Lämnat underlag till den avgående kom-munekologen i Bromölla kommun ang få-geltorn, fiskgjuseplattform m m vid nord-östra delen av Ivösjön.
- Beviljat ytterligare medel till pungmes-projekt (Peter Öhrström, Olof Persson och Mats Johannesson) ur Erik Schönbecks donation.
- Lämnat stöd till örnmattningen vid kusten.
- Fortsatt att sälja Linda Niklassons m fl po-pulära vykort.
- Sammanställt och skickat årlig rapport över tillståndet hos fågelfaunan i skärgår-den till Länsstyrelsen.
- Deltagit i möten med Samrådsgruppen för biosfärsområde Kristianstads Vattenrike.

- Deltagit i Ivösjökommitténs möten.
- Fortsatt att presentera klubbens verksam-het på hemsidan under den kända adressen www.spoven.com med Patrick Tollgren Lazarov som webbmater.
- Fågelklubben har fortsatt funnits med på Facebook. Verksamheten där utvecklats.
- Samarbetat med SkOF och SkNF i Stork-projektet och varit faddrar för två storkpar.
- Sammanställt årsrapporten för 2020.
- Deltagit i arbetet kring gåsförvaltningen.

Tyvärr har verksamheten under 2021 i likhet med föregående år präglats av den pågående pandemin och nödvändiga anpassningar till den. Detta innebar att t ex örndagen och hela vår tranverksamhet, förutom räkningen av de vårrastande tranorna, ställdes in. Vidare fick vi minska på marknadsföringen av Fågelskåd-ningens dag, vissa möten genomfördes digitalt och innemöten ställdes in. Trots detta har en omfattande verksamhet kunnat genomföras.

Fågelklubbens årliga pris

Styrelsen har beslutat tilldela fågelklubbens årliga pris till Patrik Tollgren Lazarov för mång-årigt arbete med vår tidskrift till medlemmar-nas fromma.

För styrelsen i Nordöstra Skånes Fågelklubb
Nils Waldemarsson ordförande

Nedre Helgeåns fågelstation 2021

Under året har fågelstationen drivit eller delta-git i följande projekt:

- Inventering, ringmärkning och upp-följning av kustlevande tärnor. Under det pågående arbetet med de kentska tärnorna påträffades 8 par svarthuvade måsar samt ett hybridpar med skrott-mås. Endast fyra par lyckades med häckningen och totalt ringmärktes sex ungar. Liksom tidigare år försågs ung-arna med avläsningsbara färgringar inom ramen för ett europeiskt färg-

Svarthuvad mås

foto: Greger Flyckt

märkningsprojekt. Alla paren häckade i Blekinge men återetablerar sig tärnorna i Landöskärgården följer kanske de rara måsarna efter...

- Pärl- och sparvuggleprojektet. Vi har lagt trasiga holkar, flyttat några och kontrollerat de ca 70 uggleholkar som sitter uppe i norra delen av Kristianstads kommun. Under året har inga pärlugglor ropat och inga tecken på häckningar hittades när holkarna kontrollerades. Inga sparvugglor påträffades under 2021.
- Inventerat och kontrollerat häckningsresultatet för områdets häckande örnar. Under 2021 noterades minst 8 par havsörn och 3 par kungsörn i perma-

Svartvit flugsnappare

foto: Greger Flyckt

nenta revir. För havsörnarnas del blev det 5-6 lyckade häckningar med 7-9 ungar. För kungsörnarnas del blev det troligtvis endast en flygg unge då ett par avbröt häckningen och en unge troligtvis togs av räv när den hoppat ur boet.

- Stationen hjälper Projekt Berguv med ringmärkning av frihäckande boungar och avelsparens ungar som sedan släppts fria. 2021 ringmärktes inga frihäckande uvar inom vårt verksamhetsområde.
- Samarbetat med flyttfågelforskare vid Lunds universitet/Högskolan i Kristianstad när det gäller applicering av ljusloggar på tärnor (svart-, silver-, små- och kentsk tärna). Även i år användes aktivitetsloggar på silvertärnorna, en ny teknik som kan ge mer detaljerad data om fåglarnas aktivitet över dygnet.
- Projekt Svarttärna fortsatte under året med inventering och uppföljning av häckningsresultat. I Vattenriket häckade i år 13 par som fick ut 9 flygga ungar vilket är ett något bättre resultat än fjolårets både vad gäller antalet par och häckframgång. Samtliga par häckade på plattformar i Hercules dammar.
- Inventering och häckningsframgång hos Vattenrikets fiskgjusar. Totalt noterades 8 par i Vattenriket. Inga säkra siffror på häckningsresultat erhöles under säsongen.

Ringmärkning

Under 2021 ringmärktes 1657 fåglar av 15 olika arter. Det är den näst högsta märksumman sedan 90-talet då vi slutade märka flyttfåglar med slöjnat i Hammarsjön.

Totalt märktes under året 1218 boungar i holkar vilket var knappt 100 färre jämfört med fjolår-

et. Vanligast var svartvit flugsnappare (610), en extremt hög märksiffra, talgoxe (387), blåmes (86) och entita (60).

Inom ramen för flyttfågelstudier vid Lunds universitet med satellitsändare eller ljusloggar ringmärktes 3 nattskärar.

Ringmärkning av tärnor, och arbete med ljusloggar på en del, gav följande märkresultat: Kentsk tärna (368), svarttärna (36), silvertärna (13) och småtärna (3).

Under märkningen av kentsk tärna kunde även sex ungar av svarthuvad mås märkas. Tack vare färgmärkning av ungarna har vi nu fina möjligheter att följa utvecklingen av den svenska populationen av denna exklusiva häckart (se under kontroller och återfynd).

Sex berguvar märktes. Samtliga var uppfödda inom projekt berguv som sedan släpptes fria på lämpliga häcklokaler.

Kontroller och återfynd

Totalt inkom 45 kontroller och återfynd, vilket är dubbelt så många som vanligt.

Ringmärkningen av de **kentska tärnorna** fortsätter att generera många återfynd och kontroller (29 st) och i år inkom 25 utländska.

Flera kontroller, både av oss pullmärkta kentska tärnor i vårt område samt ungar märkta i kolonier i Tyskland (4), Danmark (7) och Polen (13), visar att den kentska tärnan är

mycket rörlig och att det hela tiden sker ett utbyte mellan kolonier i Östersjön. I år inkom det första återfyndet från England där en två år gammal pullmärkt tärna kontrollerades.

Den äldsta fågeln som kontrollerades var en 22 år gammal häckande fågel på Falkaholmen i maj. Fågeln var märkt som bounce i en koloni på Rügen, Tyskland 1997.

Årets enda fynd från Afrika blev en **svarttärna** märkt i Namibia på övervintringsplats som adult i mars 2012 som sedan kontrollerades häckande i Skåne.

Ytterligare en svarttärna, född i Holland 2011, kontrollerades på häckplats i vårt område.

Under året inkom 5 kontroller av de **svarthuvade måsar** som vi försett med färgringar i kolonierna vid Falkaholmen och Norrören.

Fåglarna lästes av i England, Wales, Portugal och Tyskland i övervintringsområdena eller på flyttning.

Två kontroller på Falkaholmen ger en fingerisning om var de svenska häckfåglarna kommer ifrån. En pullmärktes i Polen 2015 (PTU8) och en annan pullmärktes i norra Tyskland 2012. En av våra egna som pullmärktes på Norrören 2016 återkom för tredje året i rad till sin födelseplats för att häcka. En fågel pullmärkt i Holland 2018 påträffades häckande på Norrören.

Tre av våra märkta **berguvar** hittades döda. En ung berguv som troligtvis inte klarat vintern och två uvar som eldödats.

En **storskarv** märkt på Fägö i Ivösjön 2000 hittades död 21 år senare i Bohuslän.

En **talgoxe** som märktes vid Bökestad 2020 flög in i en glastruta ett år senare i Bräkne-Hoby.

Nedre Helgeåns fågelstation

Greger & Göran Flyckt och Patrik Olofsson

foto: Greger Flyckt

Kentska tärnor

Tidsskriften SPOVEN

SPOVEN ges ut av Nordöstra Skånes Fågelklubb. Tidsskriften är ett av klubbens redskap för att kommunicera med sina medlemmar. Under året har SPOVEN kommit ut med 4 nummer, sammanlagt 204 sidor. Alla fullbetalande medlemmar och ungdomsmedlemmar får tidsskriften utan extra kostnad.

Redaktionen har haft ett planeringsmöte inför varje nummer och består av följande personer: Patrick Tollgren Lazarov (sammankallande), Jan Linder (Ansvarig utgivare SPOVEN), Ulrika Tollgren (ansvarig utgivare hemsidan), Sven Birkedal (bildredaktör), Nils Waldemarsson (representant för styrelsen).

Hemsidan www.spoven.com

Vår hemsida administreras och uppdateras av Patrick Tollgren Lazarov och ansvarig utgivare är Ulrika Tollgren. På sidan finns information om klubbens verksamhet och kontaktuppgifter till de aktiva. Klubbens program publiceras fortlöpande här hittar man information om eventuella ändringar i programmet. Även inskickade exkursionsreferat och aktuella inventeringssiffror från t ex gåsräkningarna finns publicerade här. Hemsidan innehåller även gamla nummer av Spoven som går att ladda ner som PDF.

Sociala medier

Vi har en föreningssida och en gruppssida på Facebook. Föreningssidan är mer formell och här publicerar vi nyheter och program med fågelklubben som avsändare.

Gruppssidan är mer informell och alla publiceringar sker av enskilda personer. Här publiceras förutom nyheter och program även obsar, tips och andra saker.

Föreningssida:

www.facebook.com/NordosttraSkanesFagelklubb

Gruppssida:

www.facebook.com/groups/328750133869867

Föreningssidan har tre administratörer: Patrick Tollgren Lazarov, Ulrika Tollgren och Evert Valfridsson.

Gruppssidan har sju administratörer: Patrick Tollgren Lazarov, Ulrika Tollgren, Hans Cronert, Jan Linder, Evert Valfridsson, Thomas Lindblad och Barbro Ahlner.

Vi har idag 554 följare på föreningssidan. Eftersom inlägg i grupper visas på medlemmars tidslinje så är det mer aktiviteter i gruppen än på föreningssidan. Gruppen har idag 656 medlemmar (en ökning med 167 personer under 2021) vilket är exakt samma ökning i antal som vi hade mellan 2020 och 2021.

Band band.us/@spoven

I mitten av 2020 skapade vi ett BAND för vårt fågelområde i Nordöstra Skåne. BAND är ett sätt att förmedla fågelobsar och man kan använda band med mobil, padda eller dator. Det finns inga kostnader kopplade till att vara med i BAND, varken för oss som organisation eller för medlemmar. I nuläget är det 417 medlemmar i bandet vilket nästan är en fördubbling från förra året. Vi har sex administratörer och de är följande personer: Patrick Tollgren Lazarov, Ulrika Tollgren, Greger Flykt, Hans Cronert, Nils Waldemarsson och Thomas Lindblad.

För Spovenredaktionen och IT-kommittén *Patrick Tollgren Lazarov*

Styrelsen

Örndagen 23 januari

Av Nils Waldemarsson

Efter att ha tvingats till "enskild" örnskådning under fjolåret så återgick vi till sedvanlig örndag i Tosteberga. Örnarna och besökarna svarade väl upp mot förväntningarna.

foto: Evert Valfridsson

Över 100 besökare kom på örndagen.

Trots att vi valde att gå ut med relativt begränsad information p g a den pågående pandemin blev årets upplaga av örndagen lyckad. Det kändes som såväl medlemmar som andra besökare hade ett visst behov av normalitet i den annars för tillfället något begränsade tillvaron.

Således mötte över 100 besökare upp för att se örnar, få aktuell information om dessamma och dessutom få spisa en grillad korb med lite varmt kaffe. Som vanligt ställde byalaget m fl från Tosteberga upp med det sistnämnda.

Lite oro fanns för dålig sikt då minusgraderna hade övergått till plusgrader under natten. Men dessbättre uteblev dimman och framåt sen förmiddag var sikten mycket bra. Örnarna verkade inte helt morgonpigga men efter kråkorna säkrat maten så

ökade aktiviteterna. Utfodring med strupar och lungor hade skett föregående eftermiddag. Efterhand sågs minst 16 havsörnar vid och kring maten. Dessa väl fördelade i åldrar i likhet med den örnräkning vi genomfört den 8 januari.

Utöver örnarna noterades ett 30-tal andra arter där inledningsvis de övernattande gässen var talrika. En av anledningarna till att vi har många övervintrande örnar här.

Vi tackar besökare, funktionärer och de boende i Tosteberga som står ut med och även uppskattar att vi besöker byn och hamnen. Inte minst för att skåda örnar vintertid. Dessutom är detta ett utomordentligt tillfälle att informera om våra fåglar och i synnerhet örnarna och deras behov av skydd.

Nils Waldemarsson

Avtackningen av Bromöllas kommunekolog Florence Eberhardt

Fågelklubben avtackade Bromöllas kommunekolog Florence Eberhardt med en canvastavla/kungsfiskare, fotograf Linda Niklasson.

Vi har haft en god kontakt och utmärkt samarbete med Florence och hon lämnar ett stort tomrum efter sig då hennes tjänst också plockats bort.

Florence bad att hälsa och tacka alla i klubben för en trevlig tid och den fina gåvan.

Fågelklubben önskar lycka till!

foto: Linda Niklasson

Florence Eberhardt

BirdLife Sverige Fågellokaler i nordöstra Skåne

BirdLife Sverige har tillsammans med de regionala föreningarna lagt upp en hemsida där de bästa svenska fågellokalerna presenteras. För Skånes del har det inneburit att boken "Skånsk skådarguide" digitaliserats. Texter och kartor håller nu på att uppdateras.

Vi har precis blivit klara med lokalerna inom fågelklubbens område (Kristianstads och Bromölla kommuner).

Går du in på någon av länkarna nedan och klickar dig vidare till Kristianstads eller Bromölla kommun, kan du få många tips på fina lokaler att besöka, hur du hittar dem, bästa tiden på året och vilka fåglar man kan förvänta sig.

<https://svenskafagellokaler.se/regionalforeningar/skanes-ornitologiska-forening/>

<https://tinyurl.com/fagellokaler>

Läsarnas bilder

Vill du bidra med bilder så kan du maila in bilder till redaktionen eller publicera den på vår Facebooksida så finns det chans att den kommer med i Spoven.

OBS! Ni får endast skicka in bilder som ni själv har tagit och som ni har rättigheter till.

foto: Ronnie Jöneros

Röd glada, Tosteberga ängar.

foto: Gert Arvidsson

Örndag i Tosteberga. Havsörnar på långt avstånd.

Storkar i Viby

Strömstare Vramsån i centrala Tollarp

Gråhäger i Nordersund

Gulspurv på Linnerundan.

Vårens program

Alla är hjärtligt välkomna och var inte rädda för att komma med även om ni saknar tubkikare. Alla som har låter gärna andra också titta. Undrar du över något så ring till respektive kontaktperson. Kontaktuppgifter för alla exkursionsansvariga hittar du i slutet av programmet. Ha även för vana att besöka vår hemsida där alla arrangemangen finns uppdaterade om något skulle ändras: www.spoven.com

Mars

Sön 6 mars

Cirkelstart

Kl. 17.00 gör vi än en gång avspark för fågelcirkeln "Fåglarna i din närhet" på Studiefrämjandet, V Storg. 51 H i Kristianstad. Tillsammans med ledaren Evert Valfridsson tittar vi sedan under de närmaste månaderna närmare på vilka arter, som vi kan uppleva omkring oss i vår del av landet. Vi tränar som vanligt på olika artkaraktärer, så vi vet vad det är, som vi ser och hör. Liksom tidigare vänder sig cirkeln till både dig, som varit med ett tag, och till dig, som är nybörjare i fågelmarkerna.

Vi träffas under ca 15 sammankomster – de flesta utomhus – fram till början av juni. Vi jobbar mycket med "Fågelguiden", som är den bok som alla bör ha.

Deltagandet kostar 100:- . 150:- tillkommer för den som inte redan är medlem i fågelklubben.

Anmälan senast 2022-03-01 till Evert Valfridsson, tel. 070-602 30 45 eller per e-post: evertvalfridsson4@gmail.com, han kan också berätta mer.

Lör 12 mars

Gåsräkning

Det är dags för säsongens sista gåsinventering – kanske kan vi se hur våren närmar sig genom sammansättningen på gåsflockarna i vårt område. Finns det t.ex. kvar några sädgäss på våra breddgrader? Kontaktperson: Evert Valfridsson,

Tis 15 mars – sön 17 april Tranmöten i Pulken?

Vi hoppas att årets första flyttande tranor nu är på väg norrut för att rasta och övernatta i Pulken. Det innebär i så fall att klubbens tranguidning är på plats mellan kl. 15 och skymning dagligen ungefär den närmaste månaden! Dock helt beroende på ev. pandemirestriktioner!

Kolla in tranobs-sidan på naturum Vattenrikets hemsida – dagliga noteringar görs om antalet rastande fåglar i Pulken! Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Sön 20 mars

Vårdagjämningsfåglar på Näsby fält

Hur är läget på fågelfronten på Näsby fält – tätortsnära delar av Vattenriket nordväst om Kristianstad – så här på vårdagjämningen? Tillsammans med Emil Andersson-Fristedt går vi i en

närkamp med naturen i skiftet mellan vinter och vår för att hitta svaret! Vi samlas kl. 08.00 på parkeringen på N Lingenäset (för infart följ skyltningen från Snapphanevägen i Kristianstad). Ta med kikaren, om du har, och glöm inte lite förmiddagsfika! Fågelklubben gör detta tillsammans med Studieförbundet. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Lör 26 mars Tidiga vårtecknen med Mats

Mats Johannessson tar oss med ut till våra kusttrakter för att leta efter de första tidiga vårtecknen bland fåglarna. Samling kl. 08.00 på parkeringen naturum Vattenriket, och sedan ger vi oss iväg dit hans ”radar” pekar! Glöm inte kikaren och lite förmiddagsfika! Vi gör detta tillsammans med Studieförbundet. Kontaktperson: Mats Johannessson.

Päruggla. foto: Patrick Tollgren Lazarov

April

Fre 8 april Ugglespaning

Vad hoar i natten? Det beror på både gnagartillgång och framförallt på vädret! Fredagskvällen 8 april samlas vi kl.19:30 vid Scoutstugan (Långkullevägen 2) i Arkelstorp, och beroende på var ugglor noterats hittills i år, kan resmålet variera från skogarna i norra kommunen till skogarna runt Lönsboda. Ta med fika/varm dryck och gärna varma kläder då det kan bli kyligt att stå stilla och lyssna. Har du möjlighet så välj kläder utan alltför mycket prassel!

Föranmälan senast 3 april till ulrika.tollgren@gmail.com och senast kl.20 kvällen före lämnas besked ifall exkursionen kan genomföras eller ej. Kontaktperson: Ulrika Tollgren.

Sön 10 april Med Hans Cronert vid Råbelövssjön

Området runt Råbelövssjön utgör de nordligare delarna av Kristianstads Vattenrike. Tillsammans med Hans Cronert gör vi en skådartur vid sjön så här i tidig vår. Vi samlas kl. 07.30 på parkeringen vid naturum Vattenriket i Kristianstad och hänger sedan på Hans under några förmiddagstimmar. Glöm inte lite förmiddagsfika! Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Fre 15 april

Långfredagsfåglar längs Linnérundan

Under många år har vi skådat fåglar längs Linnérundan i Kristianstads Vattenrike på långfredagen. Tillsammans med Evert Valfridsson ger vi oss även i år iväg senast kl. 08.00 från parkeringen vid naturum Vattenriket och njuter av de fåglar, som dyker upp.. Kom ihåg lite förmiddagsfika! Vi gör det här tillsammans med Naturskyddsföreningen och Studieförbundet. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Mån 18 april

Annandag påsk-fåglarna på Håslöv

Dags för traditionell fågelskådning på Håslövs ängar på annandag påsk! Evert Valfridsson är på plats på parkeringen vid Håslövs ängar kl. 08.00 och guidar bland vårfåglarna så här långt på denna klassiska fågellokal vid Hammarsjön. Ta med kikare om du har och lite förmiddagsfika! Fågelklubben gör det här tillsammans med Studieförbundet och Naturskyddsföreningen. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Sön 24 april

Tre ”nya” fågeltorn i Bromölla

Linda Niklasson tar oss med till tre fågeltorn i Bromölla kommun, som genomgått nödvändig renovering och siktröjning. Färden går till den nordostligaste delen av Ivösjön, där vi ska besöka ett torn, som ligger på västra sidan av Näsuviken. Sedan stannar vi vid en utsiktsplattform, som finns mitt emellan Näsuviken och Axeltorpsviken på Piselö. Det sista vi besöker ligger på Holma vid ett våtmarksområde söder om Åsens avfallsanläggning.

Vi samlas senast kl. 07.30 på parkeringen vid Maxi i Bromölla och följer sedan med Linda till de här ”nya” skådarplatserna under förmiddagen. Glöm inte att ta med lite stärkande fika!

Kontaktperson: Linda Niklasson.

Sön 1 maj

Fåglar längs Linnérundan

Traditionellt har vi 1 maj gjort en skådartur bland fåglarna längs Linnérundan – och vi gör så även i år. Kl. 07.00 väntar Evert Valfridsson på parkeringen vid naturum Vattenriket på att guida hugade medvandrar bland fåglarna i denna tätortsnära del av biosfärområdet. Ta med lite förmiddagsfika. Vi gör det här tillsammans med Naturskyddsföreningen och Studieförbundet. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Sön 8 maj

Fågelskådningens dag på Håslövs ängar

Dags för det stora årliga nationella evenemanget för och från fågelskådarleden – även i år bjuder fågelklubben in alla intresserade till ”Fågelskådningens dag” på Håslövs ängar. Mellan kl. 07 och kl. 12 finns medlemmar från klubben på plats och visar bland det som fågellivet här ute har att bjuda på! Ta gärna med lite förmiddagsfika! Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Maj

Lör 21 maj

Med Ulf Gärdenfors i hans hemmamarker

Gränslandet längst i söder i Kristianstads kommun har mycket vackert att erbjuda den här tiden på

året. Kom till parkeringen vid Drakamöllan (med infart från riksväg 19 strax söder om Maglehem) senast kl. 06.00 och följ med Ulf Gärdenfors på en vandring över de kuperade hedarna i hans hemmamarker. Ta med lite stärkande förmiddagsfika! Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Juni

Mån 6 juni

Nationaldagsfåglar längs Linnérundan

En skådartur bland fåglarna längs Linnérundan i Vattenriket på vår nationaldag har genomförts en rad av år. Evert Valfridsson är på plats den här dagen kl. 08.00 och guidar bland de fåglar, som kan dyka upp. Kom ihåg lite förmiddagsvika! Vi gör det här tillsammans med Naturskyddsföreningen och Studieförbundet. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Storkarna i Viby, foto: Patrick Tollgren Lazarov

Lör 11 juni

Storkdag i Skånes Viby

Kom till gårdsbutiken i Skånes Viby (med infart från väg 118 mellan Kristianstad/Hammar och Rinnkaby/Åhus) mellan kl. 11 och 13 och var med när en del av storkungarna här ska ringmärkas.

Vi får också lyssna till information kring den vita storken och hur arbetet inom ramen för det skånska storkprojektet går. Även representanter för Storkens Vänner finns på plats (ett medlemskap i föreningen är ett stöd till storkprojektet!). Ett arrangemang som vi gör tillsammans med Storkprojektet, Storkens Vänner, Studieförbundet, Naturskyddsföreningen och naturum Vattenriket. Kontaktperson: Evert Valfridsson.

Anpassa kläder och skodon efter väder och årstid! Ta gärna med fika, vi är ofta ute 3-4 timmar. Ha även för vana att besöka vår hemsida där alla arrangemang finns uppdaterade om något skulle ändras: www.spoven.com

Kontaktpersoner

Evert Valfridsson:	0706-02 30 45	evertvalfridsson4@gmail.com
Ulrika Tollgren:	0738-08 37 73	ulrika@tollgren.se
Mats Johannesson	0707-20 56 23	mats.johannesson@yahoo.se

NORDÖSTRA SKÅNES FÅGELKLUBB

Styrelsen

Nils Waldemarsson ordf	0706-52 63 11
Jan Linder v ordf	0725-88 20 51
Hans Cronert sekreterare	0708-77 77 35
Jan-Åke Nilsson kassör	0708-42 19 28
Ulrika Tollgren	0738-08 37 73
Greger Flyckt	0709-71 16 80
Linda Niklasson	0709-32 22 52

Lokal rapportkommitté

Nils Waldemarsson	(Sammankallande)
Greger Flyckt,	(Rapportmottagare)
	0709-71 16 80

Floravägen 13, 291 43 Kristianstad

greger.flyckt@utb.kristianstad.se

Linda Niklasson

Hans Cronert

Göran Flyckt

Thomas Lindblad

Jan Linder

Christer Neideman

Lars Göte Nilsson

Mats Johannesson

Ulf Sjölin

Magnus Ny

Fågelstationskommitté

Greger Flyckt	0709-71 16 80
Patrik Olofsson	0706-69 47 63
Göran Flyckt	0738-09 99 29

IT-kommitté

Patrick Tollgren Lazarov(sk) 0734-38 22 92

patrick@tollgren.se

Ulrika Tollgren (ansv. utgiv.) 0738-08 37 73

ulrika@tollgren.se

Sven Birkedal 0730-79 87 44

Katastrofhjälp Fågel och Vilt

<http://www.kristianstadbromolla.kfv-riks.se>

Ringmärkningscentralen på Naturhistoriska Riksmuseet

<http://nrm.spovent.com>

Geese (ringmärkning av gäss och svan)

<http://www.geese.org>

SPOVEN-redaktionen

Patrick Tollgren Lazarov (samk.) 0734-38 22 92
Ekbacken 7, 291 55 Arkelstorp

patrick@tollgren.se

Jan Linder (ansv. utgivare) 0725-88 20 51

janlinder48@gmail.com

Ulrika Tollgren 0738-08 37 73

ulrika@tollgren.se

Sven Birkedal (bildredaktör) 0730-79 87 44

sven.birkedal@mixmail.nu

Programkommitté

Evert Valfridsson (sk) 0706-02 30 45

Ulrika Tollgren 0738-08 37 73

Mats Johannesson 0707-20 56 23

Representanter SkOF:s Forsknings- och Fågelskyddskommitté

Nils Waldemarsson 0706-52 63 11

Thomas Lindblad 0733-12 06 14

Samrådsgruppen för Biosfärområde Kristianstads Vattenrike

Nils Waldemarsson 0706-52 63 11

Hans Cronert 0708-77 77 35

Kommunornitolog i Kristianstads kommun

Nils Waldemarsson 0706-52 63 11

Kommunornitolog i Bromöllas kommun

Nils Waldemarsson 0706-52 63 11

Gåsgruppen (för förvaltning av gäss och tranor på Kristianstadsslätten)

Nils Waldemarsson 0706-52 63 11

Medlemsavgift per år

Fullbetalande	150:-
Familjemedlem	25:-
Ungdomsmedlem	25:- (upp till 25 år)

Plusgiro 164 24-4

Swish 123 225 16 27

